... PUBLIC LIBRARY
13 MAR 1956

No. 10—Vol.-LIV

Friday,
9th March, 1956

Registered at the G P O. as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

Let us keep our faith firm in the Life that creates and not in the Machine that constructs—in the power that hides its force and blossoms in beauty, and not in the power that bares its arms and chuckles at its capacity to make itself obnoxious. Let us know that the Machine is good when it helps, but not so when it exploits life; that Science is great when it destroys evil, but not when the two enter into unholy alliance.

—Tagore.

THE REAL NEED

By. A. W. BLAXALL

ALTHOUGH the writing of this note is stimulated by reading African Viewpoint in the last few issues of 'Indian Opinion,' it is in no wise an attempt to enter into the affairs of the African National Congress which are therein so openly discussed. In fact the matters referred to by Mr. Ngubane seem to me so much a domestic matter that I am frankly surprised that he has chosen the columns of the press to air his views—not that I dispute his right to do so because of course Congress is an organization which makes open and public appeal, so it must expect to receive free criticism. Still when it comes to dealing with questions of control I would have thought that for members of Congress (and I understand Mr. Ngubane is a member) the annual conference is the place for argument, and the place where the right kind of committee can be elected.

However, as I wrote above, I am not really concerned with the affairs of Congress so long as it is a sectional body. And it is this *sectional interest* which have set me thinking. No one reading the story of political and economic struggle in South Africa, as they affect all the people, can be blind to the fact that it was inevitable that sectional organizations should arise. Even if there had been universal franchise there would still have been room for societies concentrating on this or that section of the general public. In all probability this need will remain for several generations yet. But the fundamental question is: What are they all aiming at, is there a common national programme, or are there as many programmes as organizations?

No doubt there are varieties of programmes, but do not groups of societies with more or less similar programmes for their prospective groups constitute a common programme for the whole?

If there is such common interest one may well ask whether the Congress movement, as it has taken root in different sections of the community, does not equal a Common Cause. I venture to say that that is the case, and that the cause which is to be found in all bodies of the Congress type is *"Common Citizenship" looking towards "World Citizenship."* In the path of attainment there will be many variations caused by the differing conditions under which the several groups at present live, and for this reason there cannot at this stage be any question of dissolving those sectional bodies which have struggled through many years, and are to-day the spearhead for progress in each particular group. But where is the overall, unifying influence?

That, it seems to me, has yet to be born in our country, and if I may presume a name for an unborn child I would call it simply the SOUTH AFRICAN CONGRESS open to all who accept Common Citizenship as the only possible goal, without any immediate commitment as to means of attainment.

(Continued on page 113)

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The

New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:

Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

—JUST ARRIVED—

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd.

Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.

Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.

Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.

Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.

Coloured Georgettes 45" 3/11yd.

BLOUSES

Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.

Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0

Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR

Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS !

Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair

Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

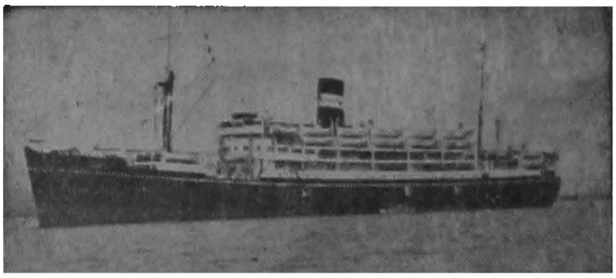

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala due 30th March. Sailing 4th April 1956. For Bombay.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£83—10—0
Second "	"	"	"	55—0—0
Third Class Bunk				28—10—0

Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £4—18—0
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—6—0

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 9TH MARCH, 1956

"Voice Of South Africa"

THE establishment of a powerful radio station at Paradys, near Bloemfontein, to beam the South African viewpoint to America, Europe and Asia might turn out to be a mixed blessing to South Africa.

In the sense that a lot of money will be spent in broadcasting defences of a viewpoint which is morally indefensible and politically dangerous, Paradys will mean good taxpayers' money used unwisely. This might look like prejudging the issue, but in our view he would indeed be an incorrigible optimist who would imagine that the Paradys station would by any means be impartial in reporting the race situation or in discussing it.

In Britain the British Broadcasting Corporation works under a Royal Charter which makes it imperative for the BBC to be strictly neutral. If a Conservative viewpoint has been presented the BBC is always bound by its Charter to give the opposition the chance to state its case. This has enabled the BBC to emerge as a reliable voice of the British people.

In America the situation is quite different. There broadcasting is very largely in private hands and every viewpoint is welcome on the air provided the law of the land is not infringed.

In this country the government is pledged to the policy of infusing into the mind of the Black and the White citizens the idea that they are two distinctive nations. It is determined, moreover, to ensure that the Black race remains under the heel of the White race—preferably under Afrikaner domination. To achieve this end it does all in its power to condition the thinking of both the African and the Whiteman in ways which will make the former yield to White domination while training the latter not to broaden his outlook on the race qcestion.

As a result, when Paradys goes on the air, we, for our part, doubt very much if it will do justice to the African or non-White viewpoint We are reinforced in this doubt by the fact that Zeesen, which performed in Nazi Germany and in the world the function Paradys will perform in South Africa and in the world, did not do justice to the Jewish viewpoint. And we still have to meet a decent human being in all his senses who will say that Zeesen presented the case of the Nazis with impartiality.

There is a second reason why the establishment of Paradys is a blow for the cause of liberal democracy in Africa. It will stir up race prejudice in Africa and might possibly tend to force Africa's ruling White minorities to gravitate in the direction of presenting a united front against the peoples of Africa. But if they are foolish enough to do that they will only be speeding up their own expulsion from the continent.

On the other hand it is singularly fortunate that Paradys will soon come on the air. Addressing a world audience, with an intelligence developed beyond racialistic woolliness which passes for first-class thinking in this country, the apartheid propagandists will be forced more and more to do really first-class thinking themselves. Just as the SABRA men are being forced to do that now. And when they taste what responsible thinking is, they will begin to see the truth in slightly better light. If they do not, Paradys will have to content itself with having listeners on the South African platteland.

The other fine thing about Paradys is that, since it will be propagating doctrines of race oppression, that will force very many African countries — Egypt has for some time already been on the offensive—to build replying stations. One can very well imagine what a variety of viewpoints we shall have in this country with South Africa, Egypt, Nigeria and the Gold Coast all joining spiritedly in the radio discussion of the race question. The debates will not only be colourful and lively, they will also be informative. India and the Soviet Union might be tempted to join in the rush to make an impression on the mind of the African. When that happens we think the hour of Africa's liberation will not be far.

Knowing our rulers as we do, we cannot help wondering if they would resist the temptation to rush to Parliament with a Bill making it illegal for the African and possibly the Indian, Coloured and White democrats to listen-in to Cairo, All-India Radio, Moscow, Lagos or Accra.

But, whatever Paradys does, the harm it will do will in the final reckoning be counterbalanced by the fact that it will for all time be a two-edged sword. If this means that the apartheiders might one day be caught in a trap of their own making may that happen sooner!

MR. MANILAL GANDHI

THERE is nothing to elaborate on Mr. Manilal Gandhi's health, except to say as usual that he is making fine progress. He is more cheerful and is able to talk a little better than before.

We are once more thankful to all those who have sent us messages of good wishes.

We will be grateful to anyone who will kindly send us news items such as Jokes, Short Stories, Recipes, Sports News, etc. They will be of great help to us.

Religions differ in details and often in their moral significance, but they have a common tendency. In them men seek their own supreme value, which they call divine, in some personality anthropomorphic in character. The mind, which is abnormally scientific, scoffs at this; but it should know that religion is not essentially cosmic or even abstract; it finds itself when it touches the Brahma in man; otherwise it has no justification to exist.

—Rabindranath Tagore

ONE LIBERAL'S FAITH

By

C K. HILL

(*Continued from February 24*)

MY belief that on average no real good ever comes out of the mere interplay of self-interested motives prevents me from sharing the optimistic belief of the older *laissez faire* liberalism that free economic competition and free trade can by themselves solve our socio-economic problems. I hesitate, however, to subscribe to socialism, especially in South Africa now, and my reasons for hesitating bring out points which I believe are important in themselves.

A socialist movement is very tempted to try to win power by appealing merely to the self-interest of the "have nots," and this self-interest, though far more forgivable than that of the "haves," is equally incapable in the long run of solving our problems. It might well be the most effective force for destroying one bad system of privileges, but the habit of self-interested action created in the process will only cause the same moral problem to arise in some new form or even in a very similar form to that destroyed It is very dangerous to encourage people to regard fighting for their own interests as a noble cause, however much they may be wronged. At the turn of this century the Afrikaners were a greatly wronged people, and their leaders then and until this day have not hesitated to stress this fact to them, and now they go beyond the bounds of fact for they are no longer a subjugated people. We are all too familiar with how in the minds of many Afrikaners support of what has always been a self-interested movement, originally with the strongest of extenuating circumstances, has become a moral duty, enjoined by God Himself, in proportion as it has in actual fact strayed the more from His Will. The Afrikaners were not blest with a leader of the stature of a Gandhi or a Jefferson who could inspire them to fight for right itself irrespective of whether it coincided with their own self-interests. This is not to make an invidious comparison between them and other peoples. Men of such stature are few and far between. Few nations have been blest with such leaders in their hours of need, and those which have may not take any pride in something which is so much the achievement of a single person that the nation may not claim the credit. Their proper attitude should be one of humble thankfulness. France, a nation as gifted as India or America, happened not to have a Gandhi in her revolution, and nor, so I believe, had Russia.

The objection which I here raise to the method of appealing to people's self-interest for support applies, of course, much more strongly to communism whose theoretical teachings explicitly encourage such appeal, than to socialism. But it is very easy to oversimplify and thus to do injustice. It is also very easy in this country today to get into the habit of making a scapegoat of communists. I am therefore bound to place on record that to my knowledge self interest is by no means the only force which motivates either socialism or communism There is much idealism and genuine love of justice in both these movements, especially amongst leaders who often make great personal sacrifices To the extent that these forces are strong in them these movements do good. To the extent that ignoble motives actuate their supporters they do harm. And precisely the same applies to any other movement, and it is here only right to point out that those Whites who are encouraging the White section of our people to think primarily of its own self-interest are in no position to call anyone else "agitators." It is morally worse to encourage the self interest of the "haves" so that they arrogantly refuse to share with those who have not, than to encourage the latter to demand their rightful equal share in a spirit of self-interest.

I have called myself a liberal and, indeed, I belong to the Liberal Party. It may well be asked of me whether in fact my party, dedicated particularly to breaking the evil of colour bar, is not tempted to use the force of self-interest of the millions who suffer from that bar. Of course it is, but I think that the extent to which it does or can use this force rather than that of idealism, is much less than many realise. For if a non-European is motivated primarily by self-interest—and in the present frustrating circumstances I should not blame him for this though I should welcome a more noble motive—by far the easiest and most natural thing for him to do is to join his own people's national organisation. Liberalism calls for a personal sacrifice from even the under privileged non-White in this country in the sense that it asks all to give up the familiar narrow group loyalties for a great and noble end. I must not be misunderstood to say that there are no fine motives in the national liberation movements. My point is merely that these organisations can hardly operate any effective barrior to prevent the merely self-interested of their groups joining them, whereas the present circumstances to a large extent automatically act as a barrier against the merely self-interested of any group's joining the Liberal Party. To my mind that strengthen's my party for it is less tempted to divert its energies into trying to use forces which in the nature of things cannot in the long run advance the ideals for which we stand, and which I believe come closer to God's Will than the aims of any other party in this land But again I must not be misunderstood to advocate that the underprivileged masses should play no part in destroying our evil system of colour discriminations. It is desperately necessary that they should find leaders who are able to help them to play an effective part in the spirit of a Gandhi. I hope that we may be able to provide such leadership—I do not think that we are doing so yet—but if the leader comes from elsewhere I shall not allow party layalty to dim my thankfulness. Again let me not be misunderstood to be criticising ex-Chief Luthuli in whom I have every confidence, but he is fighting against great odds of ill health as well as the bannings which must be expected. He is laying the foundations. Who will build upon them? But I must return to the main challenge which I am trying to face in this article, that of socialism.

It seems to me that we dare not encourage governments to seek more power in this country until we have built up an effective system of checks and balances and until we have built up a strong tradition of best man government, irrespective of colour, based on universal franchise. We should create these things before we think of placing more power into the hands of rulers. Power corrupts. Do not present events show us very clearly and grimly how dangerous and undemocratic is a parliament without effective checks on its power?

I confess that I do not know the right political answer to the evil of profit motive. Whatever the solution it will, however, have to go deeper than the merely political. We can, all of us who see the evil, at least set the example of contentment with a modest standard of material wealth, and of lives devoted to service rather than to personal ambitions, an example which I do not fully set myself. But I confess also that I do not feel greatly obliged to seek the solution to this problem now for the reason that I do believe that I know enough about the solution to other, more urgent problems in South Africa today, to absorb all my reforming zeal. In the ultimate analysis all problems divide into one of two kinds, those created by human sinfulness, and those which are to be solved by technical scientific progress such as disease, food shortage and so on. The problem of profit motive and that of colour prejudices and discriminations are, of course, closely interrelated and belong to the first kind. In going really deep enough to solve either one may well solve both. With the indulgence of 'Indian Opinion' I hope to make a small contribution towards solving the latter in a final instalment by showing how, as I believe, the religious and pseudo-religious arguments of those who today are following tragically misguided policies can be met, and how it is in all circumstances worth while fighting on for justice.

Surgeon Mends A Broken Heart

Buenos Aires. — Twenty-two-year-old Senorita Blanca Nieves Lopez, stabbed in the heart by a jealous suitor in a dance hall, pulled out the knife and took a taxi to hospital where doctors saved her life.

She had gashes in the right ventricle and the diaphragm. Nearly a gallon of blood was used in transfusions during a two-hour operation by a surgeon who specialises in stitching up knife wounds.

Three days later the newspaper 'Democracia' reported: "The woman with the darned heart forgives her attacker." It quoted her as saying: "He only did it because he is in love with me."—Sapa-Reuter.

THE JOINT SESSION

FROM newspaper reports of the substance of the debate and from descriptions of what has taken place during the Joint Session of the two Houses of Parliament, it seems that the whole, sordid business has been conducted at an even lower level than most thinking people would have expected. The debate has largely been a repetition of the tedious arguments which Government and Opposition have aired over the last five years. The proceedings seem to have been characterised by a mixture of Nationalist arrogance and childishness. In fact, taking everything into account, perhaps the most surprising thing about the Joint Session has been the fact that the visitors' galleries have been full. One would have expected self-respecting citizens to give the whole thing a very wide berth.

Although, on the whole, the debate went much as one would have expected, one or two interesting points did emerge In his opening address Mr. Strydom wheeled out all the old bogies. He said once more that the Coloured vote was just a political football; he stressed the "danger" of the increasing number of Coloured people who could qualify to vote if they wished to; he suggested that as long as the Coloured voters remained on the common roll they would constitute a potential source of friction between European and non-European; he described the benefits that the Coloureds would enjoy under separate representation. Most people know this to be nonsense and it would be extraordinary if Mr Strydom did not know it to be the same. But even he must sugar the pill and make his Bill look as pleasant as possible in his efforts to silence doubting Thomases. What truth is there in the advantages he claims for the separate roll? Firstly, the Coloured vote *is* political football—if by that we mean that politicians must woo that vote—and that is precisely its great value to the Coloured people. In many Cape constituencies the man elected to Parliament must pay some regard to the rights and wishes of the Coloured people, if he hopes to win their votes at the next election. That is just about the only guarantee they have that their rights *will* be protected. Mr. Strydom's fear of the increasing Coloured vote is understandable when one realises that there is no hope of these people voting for his Party. It is the fear of an autocrat but not of a democrat. A democrat would see in the growing numbers of Coloured voters an insurance against just that sort of abuse of power in which Mr. Strydom and his political rubber stamps are now indulging. That insurance is no doubt Mr. Strydom's main objection to Coloured voters. Mr. Strydom's third contention—that as long as non-Europeans remained on the common roll they would be a cause of friction between people of different groups—is unfathomable. As he did not amplify this point it is extremely difficult to know what he meant. It is difficult to escape the conclusion that he did not amplify because he could not!

By

PETER BROWN

Finally, we come to his fourth point—the benefits of separate representation—and here Mr. Strydom must have found himself skating on very thin ice. There are rumours current that it is soon the intention to abolish African representation in one or both houses. That, at least, is still said to be Nationalist policy. One of the reasons given is that this sort of representation has been a failure. Dr. Verwoerd has admitted this. Everyone, including those who are elected in this way to-day, would agree with him. How will Mr. Strydom argue the evils of separate representation in a year or so's time, against the background of his enthusiasm for it now? No doubt he is quite capable of doing it but it will be quite interesting to see.

Mr. Strydom did, however, score one good point in his speech. He stated that those who supported the 1936 legislation to put Africans on a separate roll could not logically oppose the present legislation. And of course he was right. The great pity is that as much energy was not put into fighting the 1936 Acts as has been put into opposing the present Bill. 1936 was the point of no return for which South Africa has been paying ever since.

There were two points of particular interest in the stand taken by the United Party on the first day of the debate. Mr. Mitchell was challenged by Mr. Strydom to go back to Natal and to plead for the return of Indians to the Municipal voters' roll. Mr. Mitchell shook his finger at the Prime Minister, told him he was acting like a child, but did not take up the challenge. Indeed, when his turn to speak came, he vigerously asserted that he too stood for a White South Africa—whatever that may be. The other important fact was Mr. Strauss' failure to give any firm undertaking to return the Coloured voters to the common roll if his Party came to power. So he failed to endorse his stand of four years ago and repeated the arguments which resulted in Dr. Friedmann's resignation last year.

Even a cursory study of this grim debate is ground for depression. That Mr. Strydom's pious arguments were just sops to a few pricking consciences was made quite clear when he emphasised, towards the end of his address, that this Bill was one of a series of steps taken by his Party to strengthen the position of the White man through the Franchise laws. That is all it is. Another nail to hold the tottering structure of "baasskap" together. What is worrying is the performance of the United Party over the years. In the 1920's their Government vetoed the Natal Provincial Ordinance which sought to remove the Indian Muncipal Vote. Today the Party would not dream of agitating for its return. In 1936, with a few doughty dissentients, they passed the Natives' Representation Act. To-day, when it suits them, they fight all along the line to prevent exactly the same thing being done to the Coloureds. In 1951 they promised to put the Coloured voters back on the common roll, if they were ever taken off it. In 1955 and 1956 they go back on that promise. Is it surprising that nobody knows what they are doing?

The reason for the United Party's vacillation are not far to seek. Their trouble in opposing the Government is, as Mr. Mitchel admitted, that they too believe in "BAASSKAP." They believe too, that the only way to beat the Nationalist is through appealing to European voters. The Joint Session has made this clearer than ever. But the truth remains that the Nationalists will neither be beaten easily or soon. And when they are beaten it will be by the combined efforts of people of all the races living in South Africa.

Distin' Winter Pricelist of all Winter and Spring varieties of Bulbs, Flower and Vegetables Seeds. Free copy posted upon request to **Distin's Seeds Ltd., P.O. Box 2060, Johannesburg.**

THE REAL NEED

(Continued from front page)

It would not surprise me if my good friend Jordan Ngubane should reply that such a body does in effect exist in the Liberal Party, to which I can only reply that inasmuch as that body has joined the ranks of party political groups it cannot be just the same thing as a Congress.

Others may say that actually the Peoples Congress which was held last year was just such a South African Congress, and that the Charter that was there adopted was the expression of a common goal, above sections and parties. I admit that that gathering was as near to being a real express of a National Congress as anything I have personally attended in South Africa. But it did not crystallize into a permanent organization to which people could belong while still retaining membership in their sectional organizations; and the Charter was too detailed for universal acceptance as a common goal.

So the need for a real South African Congress remains. I believe that there are many like myself, men and women who do not find themselves able to join any sectional organization because they have dedicated themselves to the struggle for universal citizenship in One World. Nor can we join a specific political party being unable to submit to all the disciplines which that implies in these days. So we find ourselves only on the fringe of things whereas the urgency of the times demands of everyone a maximum output of energy, and practical service. If an overall Congress could come into being many of us would feel challenged to rethink our whole programme of life and action; because the call would never leave us alone.

Police Must Be "He-Men"

Tokyo.—The police chief of a Tokyo suburb, who has decided that all his force must be "he-men," has engaged the men with the biggest muscles in Japan to train them.

The instructor is 19 year-old Kazuhiko Nakaobji, who holds the physical culture title "Mr. Japan."

The police chief has given orders that one of his own men must win the title next time.—Sapa-Reuter.

Mr. G. V. Mavalankar Dead

Speaker Of House Of People

THE Indian Commission at Nairobi regrets to announce the death in Ahmedabad of Mr. Ganesh Vasudeo Mavalankar, Speaker of the House of the People (lower chamber of the Indian Parliament). He was 68.

Mr. Mavalankar had been keeping indifferent health for some time and recently suffered from a heart attack. He could not attend the opening of Parliament's budget session a fortnight ago and references wishing him speedy recovery were made on the floor of the House, by Prime Minister Nehru.

Born in 1888 at Baroda, Mr. Mavalankar received his education at the Government High School, Ahmedabad, and Government Law School, Bombay. He started his practice in 1913. He became General Secretary of the Indian National Congress in 1921.

He had to leave his practice soon after he came under Mahatma Gandhi's influence and was chosen for the uplift of untouchables. He became a Trustee of the Harijan Ashram in Sabarmati. On the 9th of August, 1942 he was arrested under the Defence of India Rules along with other national leaders. He was a Trustee and Chairman of Kasturba National Memorial Fund.

Up to 1946 he was the Speaker of the Bombay Legislative Assembly. In the old Central Assembly he was elected President after the Congress Party put him up as a candidate.

When India became independent he was chosen Speaker of the first Parliament and he continued the same position after the general elections of 1951.

He led the Indian Parliamentary Delegation to the Commonwealth Parliamentary Conferences in England in September 1948 and in Canada in 1952. —(ISI).

India's Jute Trade Embargo

What It Cost Union Govt.

THE Liberal Party of South Africa wishes to draw attention to the significance of Press reports which estimate that the trade embargo, placed by the Indian Government on shipments of jute to South Africa, has cost the Union Government over £20,000,000 since 1946.

This very serious loss to the country is a direct result of South Africa's policies of racial discrimination against the right of Indians to acquire property rights.

In any country a loss of a shortfall but it would have provided some 40,000 families with homes.

This indiscriminate waste of money for ideological reasons is something of which South Africans should take note immediately. £20,000,000 is little compared with what the people of this country will have to provide for the implementation of apartheid legislation in future. Particularly expensive will be the removals involved in the segregation plans under the Group Areas and other Acts.

These revelations in the Press indicate the consequences of a

Caneland Causerie

By "PARDESI"

* * *

I AM the last person to begrudge anyone a place in the sun, but after patronising some of the cinemas in Durban, I am beginning to wonder if the detestable element carrying on a ticket ramp outside the cinemas deserves a place at all.

This new trend is making easy money by our ne'er-do-wells is taking away half the thrill of going to the movies.

During the week I was one of many "standing passengers" at a leading cinema in town. The manager of the establishment was not able to account for the position.

These are the things we would have to tolerate……

He Gets The Vote

Walking down West Street the other day, I saw a strapping European constable trying to revive a drunken white hobo's sense of direction.

Two Indian gentlemen passed by. One wisecracked loudly pointing to the hobo: "That beauty gets the vote!" The constable heard, but a dirty look was all that the law would allow him……

Curfew

Land of milk and honey. One tourist wanted to give this tag to South Africa instead of restricting it to Natal only. But if only the tourist saw the other side of South Africa (a part which he was not shown), he would have had a different view of our country.

If he went to the Natal University, for instance, Non European section) he would have seen a note pinned on the notice board calling on the African students to get their curfew permits in order.

Freedom must be a wonderful thing……

Operation Zimbabwe

I always wanted to do something adventurous. Not as spectacular as the Kon-Tiki Expedition, but something modest like proving the theory that Hindus were connected with the Zimbabwe Ruins in Southern Rhodesia.

I am getting my jalopy in trim for "Operation Zimbabwe." What bothers me is the fact that my automobile may be taken over by the Zimbabwe authorities. They may think I have stolen a part of the Ruins……

Wash Day Jig-Saw

Hobart, Tasmania.—Mrs. Reg. Down, of Launceston, put her husband's shirt in the washing machine—and mashed to pieces £35 in notes in the pocket.

She got suspicious only when she saw the corner of a £10 note floating amid the soap suds.

Her husband cleaned the machine out thoroughly—and found 700 pieces of paper. His bank told him he would have to put them together before they could be replaced.

Mr. and Mrs. Down, with their eleven-year-old daughter set about the task and six-and-a-half hours later had fitted the jig-saw together.

The bank handed Mr. Down crisp new notes.—Sapa-Reuter.

BOOKS FOR SALE

Satyagraha In S.A. —By M. K. Gandhi 15/-

Bapoo's Letters To Ashram Sisters —By Kaka Kalelkar 2/6

Which Way Lies Hope

Cuticura

Short Story

The Prodigal-II

By

SIMISO NGWANE

SIHE'S mother took no notice of her by the door; nor did her brother Fanyana.

"It was very rude of you to do that," her mother was saying. "Just the sort of thing I won't stand in this house."

She broke her silence. In a tone she laboured hard to keep neutral. She asked: "What has he done, mama? What have you done, Fanyana?"

Neither bothered to pay attention to her. The mother continued her attack: "Sihe did the correct thing; what a well-mannered human being should have done. She is not any the worse for saying 'Good afternoon' to Dr. Chalmers."

"I'm not a Whiteman, mama. We do not say 'Good afternoon' in Africa."

"Don't raise your voice, Fanyana. Father might hear you," whispered Sihe.

"I don't care if he does. It's these very White folks who came with the Bible, told our ancestors to look to heaven while they filched away our land and our independence. You say I should go to them and say what a good afternoon I have when I think of that? Not me!"

"Fanyana!" exclaimed the sister.

"Fanyana!" shouted the infuriated mother. "How dare you say that in my house?"

"I thought this was an African's house?"

"How dare you say such a thing about the people who made you what you are?"

"The slave that I am..."

"Ungrateful slanderer!"

"There's the evidence of history."

"You want to make everbody unhappy in this house with your superficial learning. You're overdoing it. You'll hit yourself against a stone wall one of these days."

"I shall gladly pay the price. This would be a terrible world to live in if everybody conformed. The evil which crushes us every day of our lives derives its strength from the decent men and women who want to conform, who want to be thought of as good; who will blind their eyes to injustice and suppress the voice of conscience instead of raising it in protest, even if that leads to the gallows."

"I thought you would have learnt one or two lessons by now."

"I have learnt them, certainly. The most important of them is that I no longer have fear for the Whiteman's gaol."

"Say that again?"

"I didn't come to you for help when the police beat me up and locked me in the stocks for a whole week for painting resistance slogans on the walls of one of the gaols!"

"You dare do it again."

"I'll do it again, mother, when need arises. I'll always do it until either I die or the wicked evil of race oppression has been wiped off the face of the land of my fathers."

"There's something wrong in your head."

"I only hate oppression."

"A long term in gaol will do you a lot of good."

"The oppressor hopes to keep me his slave by threatening me with the prospect of going to gaol."

"Would you call your mother an oppressor?"

"I would be constrained to call her the handmaid of the oppressor if she instilled in me the fear of being gaoled."

"I thought you had better sense than that."

"You remember I told you and father that I would not change any of my views about the White oppressor; not before I was a free man. Rather than do that, I said, I would always choose to walk out of this house. I could always find a place for myself anywhere."

"And you went to the slums at Pimville. To the worst imaginable. I wonder how you could have slept in that filth."

"I went there by choice. You came and shed tears and begged me to return to this glass house..."

"A glass house?" His mother was screaming.

"What is a slave's wealth? If you are a slave you are a slave with all your money. To shield your conscience you must live in a glass house. I am sorry that in a moment of weakness I returned to conform and obey and stand up with my hat in hand in front of a Whiteman; to tremble when a Whiteman frowned—to worship your tin gods, Hindemann, Llewellyn and other oppressors of my fellowmen. I loathed such a life. I did not want to live in false comfort—for a slave is always a slave no matter how rich he might be. I loathed your false values. I hated to be a prisoner by consent; bound for ever to press publicity, to parties at Hindemann's, to expensive curtains, to parqueted floors, to varnished pieces of wood, cut glass and dazzling lights. I wanted a life of struggle; the hard life which gave the oppressor of his fellowmen no rest by day or by night. I wanted the dangerous life—the only manly life; the only satisfying life for a human being presumed a criminal just because God created him black.

I wanted to fight and die fighting. I wanted to fight by day and to fight by night. I wanted to fight by fair means and by foul means until the chains which kept me a slave fell off my ankles."

"You should not have come back..."

"I must confess I succumbed to a weakness I had never conquered—to comply when you shed tears."

"Then don't lecture me about the folly of returning home."

"Very well, mama. Africa is wide and Africa is great of heart. If you do not wish to be lectured to on the evils of slavery it is because you no longer belong to suffering Africa. You are afraid to venture; you are afraid to take any risks to break the shackles which bind you; you are afraid to be true to yourselves lest Hindemann thinks ill of you; lest the bank manager thinks ill of father; lest your names no longer appear in the columns of the White Press; lest you lose your front seats in public gatherings."

"You are free to return to Pimville!"

"I was very happy there. I lived with honest men and women. With people whom oppression had moulded into heroes. I did not live with snobs and canting hypocrites..."

"Call us snobs and canting hypocrites? Your own parents?"

"Mama, give me the chance to speak my mind for once. How many times have you and father called me by uglier names in this house? Not because I was a drunkard; not because I ran with bad women—but simply because I refused to be bullied by any Whiteman; because I refused to tremble when a Whiteman frowned; because I associated with boys and girls who revolted against the hypocrisy, the acceptance of slavery, the cowardice and the cruelty of the times You called me a thug, a scoundrel, a loafer, a dirty beggar, a parasite, a renegade. Oh, if I was as well-educated as father is I would have consulted a dictionary to check the meaning of some of the choice names you gave me."

"You anger me too much you ungrateful child."

"I'll always thank you for having brought me to earth but I shall never forgive you for having been afraid to make this a better world for me"

"Don't speak like that to me!"

"But you asked for it, mama."

"Get out of my sight!"

A tense stillness descended over the kitchen. The front door creaked.

"Please think seriously about what I said about Sihe," said the Whiteman.

"That I will do, doctor."

"Good night Mr. Memela"

"Good night, doctor"

The door creaked again. Memela walked heavily down the passage, to the kitchen. The silence was still unbroken.

"Why are you all so quiet," he asked. Nobody replied. He looked inquiringly at his wife. An angry tear raced down her cheek. She wiped it quickly. He understood. He turned to Sihe: "What have you been doing to your mother?"

"I have just come in, father I was in the lounge with you. I found mother and Fanyana... talking."

"Oh? It is you again? That is what you returned here to do? Your slum airs and manners again?"

"You do me wrong, father. I wish you tried to find out what the trouble was all about."

"I know. It's always your insolent manners. You're always too big; too important to greet a distinguished visitor in my house."

"I should not do it if it is against my conscience."

"Your conscience?" Mrs. Memela was furious. "What conscience does a renegade like you have?"

"To love my friends and hate my enemies."

"Your're getting too big for your shoes, my boy. I suppose you imagine you can take over from me."

"I am a slave, father, and wealth is meaningless to me."

Tears rolled down Mrs Memela's eyes again. She burst: "He calls us snobs and canting hypocrites and this...a glass house!"

For a moment an ominous silence descended on the scene. Then the crash came. Memela roared like an enraged bull: "Clear out of my house! I won't be insulted by a pauper in my house! Out you go! To Pimville and damnation if you like. I prophesy: You will be a good-for-nothing to the end of your days."

"I shall live to see the prophecy wrong."

"You get out of my house!"

Fanyana took his hat and walked to the door. At the door he stopped and turned to his sister.

"Goodbye Sihe. May good luck be forever yours."

She did not reply. She did not look at him. He walked away, along the passage to the front door. She ran through the back door to the front gate. He found her waiting for him. She threw her arms around his neck and cried bitterly. He kissed her on the cheeks and strode through the gate. She stood against the low brick wall wondering what would come of the events of that afternoon. She watched him walk away until his figure faded into the darkness of a Sophiatown evening.

(To be Continued)

Things In General

Georgian Veteran Is 155

Moscow.—The Soviet Union claims a citizen who has celebrated his 155th birthday.

According to the Newspaper 'Zarya Vostoka,' this venerable birthday was celebrated by Yegor Kokoryev, who says that he was born in 1801 and now lives in the mountain settlement of Yermani, Georgia, in the Caucasus.

Kokoryev claims that as a boy of 15 he joined the army of General Yermolov, who fought against Napoleon. Kokoryev's wife Tamara is said to be 115-years-old.—Sapa Reuter.

Germans Grow Taller

Darmstadt, (West Germany)—West German 15-year-olds are on average nearly 5 in. taller than their counterparts of 1900, according to a survey made by Professor Karl Diem, of the Cologne Physical Training College.

Professor Diem said that about 40 per cent. of the students attending Cologne University were nearly 5 ft. 10 in tall. In their fathers' generation only 17 per cent. reached this height.

But the Professor reported that a tendency towards bad posture had increased among young people.—Sapa-Reuter.

Riding On A Shark's Back

Ten-year-old boys in the French Pacific island of Tuamotu ride sharks for sport in the same way as European children ride donkeys, according to a submarine fisherman M. Marcel Isy-Schwart.

M. Isy-Schwart said, after a trip to Tuamotu, that the boys jumped on the backs of 10 ft. sharks lined up in a tank and guided them by their fins as they sat astride.

The sharks were not man-eating, but could easily take off an arm or a leg with one snap of their jaws, M. Isy-Schwart said. Sapa-Reuter.

Heroine's Decorations Handed Back

Athens. — The family of a Greek war heroine Lela Karayani, who was executed by the Germans for helping British soldiers escape during the German occupation of Greece, has returned her British decorations to the British Embassy in Athens as a protest against British actions in Cyprus.

The family sent a letter to the newspaper To Vima saying that "the soul of Lela Karayani will be at rest" following our decision to return the British decorations which is an "action of protest against the medieval barbaric methods used by the British state" in Cyprus.

The posthumous award to Lela Karayani, was accompanied by a letter from the then British Prime Minister, Mr. Clement Attlee (now Earl Attlee) who said that she had sacrificed herself for the ideals of freedom and justice.

Now, the letter added, Queen Elizabeth had decorated Major Brian Coombe for shooting a man "struggling for freedom" in Cyprus.—Sapa-Reuter.

Cricketer Knocked Unconscious

Melbourne.—The opening batsman of the Sydney University team knocked the wicket keeper unconscious while making a mighty hook shot during a cricket match against Melbourne University. His bat caught the wicket keeper behind the ear. The injured player recovered after doctors had stitched up his wound.—Sapa-Reuter.

Theft By Consent

Buenos Aires.—Police are looking for a thief who has found a way of taking bicycles with the full co-operation of their owners.

His activities were reported by 29 year-old Senor Alberto Degiorgio, who handed his bicycle readily when a gesticulating stranger said his wife was having a baby and he needed to reach a doctor urgently.

Senor Degiorgio did not see his bicycle again, though the stranger promised to bring it back in 15 minutes.—Sapa Reuter.

Only A Housewife

Frankfurt.—A housewife works as hard as a heavy industrial worker and needs 3,500 food calories daily to enable her to do her job—as much as a locomotive driver—the Iron and Steel Workers' Union said in Frankfurt in a press statement.

A housewife who daily cleans a three-roomed flat by the time of her silver wedding cleaned an area corresponding to a moderate-sized town and as many windows as there are in the Empire State Building in New York, according to the Union's calculations.

In doing her shopping she walks a distance eight times round the world. She washes about 2,000 dishes, 1,000 pans, 3,600 cups and 7,200 plates every year. Piled one on top of the other, these dishes would reach a height of about 820 feet.

The Union urged its men no longer to say thoughtlessly: "My wife has no job, she only takes care of the house."—Sapa-Reuter.

Goan Woman Gaoled For 10 Years

Miss Sindhu Deshpande, a member of the Goa National Congress, has been sentenced to ten years' imprisonment by a military tribunal in Goa. Miss Deshpande had been arrested for offering satyagraha in 1954 and subsequently released. Later she was rearrested.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 213 Macosa House, Second Floor, 17 Commissioner Street, Ferreirastown, Johannesburg. 'Phone 33-1654.

The finest Indian Film Recordings Just Arrived, New Theatres

The greatest artist of our time hailed from All-India Radio, Colombo, America and BBC

There is Magic in his Voice—Saigal

NOW ON FOR SALE

Shahjehan	3	Records	£1	10s.	0d.
Tansen	3	"	1	10	0
Bagat Surdas	4	"	2	0	0
Lagan	4	"	2	0	0
Banphool (Kannan Devi)	4	"	2	0	0
Tadbir & Majboor	2	"	1	0	0
Dusman	2	"	1	0	0
Dorte Matha	2	"	1	0	0
Zindigi	2	"	1	0	0
Devadas & Street Singer	2	"	1	0	0
Mysister	3	"	1	10	0
6 Loose Single Quavalee	6	"	3	0	0
Remo & Juliet Film	4	"	2	0	0
Shama	4	"	2	0	0
Meera	6	"	3	0	0
Anmolgodhai	6	"	3	0	0
Zeenath	6	"	3	0	0

Latest records Local Pressed and from India you will always find them in our Stock

Books, Magazines, Pictures arriving by Every Mail

D. ROOPANAND BROS.

MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

Phone 20707. — P.O. Box 2524.

85 VICTORIA STREET, DURBAN.

African Viewpoint

SABRA COMING OF AGE

SABRA is obviously in difficulties and this I regard as a very healthy development for two reasons.

When the South African Bureau for Racial Affairs was established a few years ago it was predominantly an Afrikaans undertaking and exclusively White organisation intended to discover a scientific basis for apartheid. It was supported by the Nationalist Government very largely because the hope was cherished that SABRA might enable the Union's envoys in America and Europe to talk a little more intelligently and perhaps convincingly in their defence of apartheid.

Very many people, outside the ranks of the Nationalist Party, saw in SABRA one more propaganda institution belonging to Afrikaner nationalism. But as Mr. C. K. Hill has been at pains to point out in some of his articles on SABRA in this journal, if there were race propagandists in the bureau, there were also men of conscience. The propagandists clearly hoped to justify apartheid. The men of conscience were motivated by the desire to discover the truth and be guided by it in their endeavour to find a workable solution to the problem.

In other words while the SABRA-men were one in sentiment, they were not one in purpose. Sooner or later the split was bound to come. At Port Elizabeth the executive committee sat right into the night unable to agree on whether or not to admit non-European members. (I shall return to this point later.) Professor Keet has published his attack on apartheid while reports filter through that there might be one or two surprises coming from the side of the SABRA-men.

All these are merely straws in the wind. But they are unmistakeable straws. They show that the split has begun in the ranks of SABRA. And if this is the case, the split can come about only when the men of conscience refuse any longer to be no more than mere propagandists. This I regard as a very healthy development.

The second reason why it is good SABRA is getting into difficulties is that the coming split in this organisation shows that the solid tribal wall behind which the Afrikaner had isolated himself is beginning to crack. Up to now the Afrikaner has been taught by his Church, his schools and his political leaders to view the race question from the apartheid perspective. To me that explains the fact that when cornered on the race question most Afrikaners begin to be abusive or obstinate. We human beings do not like to be shown where we are foolish. And the Afrikaner is human like us. The strength of tribal opinion in the Afrikaans community also explains to me (but only in part) why we have produced relatively so few liberals from this majority section in the White community.

By

JORDAN K. NGUBANE

If up to now the Afrikaner has remained a solid tribe the split in SABRA shows that the personality of the Afrikaner is being more fully developed; he is beginning to think for himself and to discover the real joy of having personal as distinct from group preferences; he is beginning to have a little more self-confidence and begins to realise that to face the truth courageously will mean only greater accretions of strength to his side and certainly not his destruction. This will enable him to find his rightful place as the equal of the others in a multi-racial society.

If the coming together of the propagandists and the men of conscience in SABRA has taken the Afrikaner people a step nearer maturity, that is a very healthy development.

But we must not start rushing to rejoice just because one or two relatively old men in SABRA have begun to see the truth in slightly better light. We must welcome such a development—by all means. But the weight of tribal discipline in the Afrikaans community is so heavy that it requires singular courage and merit for a Keet to emerge. The ideal of survival in a greater South Africanism implied in the liberal concept of a common society does not as yet exert as powerful a gravitational pull on the Afrikaner as to encourage him to challenge openly the ultimately suicidal dikta's of his tribe. In a limited sense this is a challenge to liberalism. The Afrikaner is showing (for, what else do SABRA's difficulties mean?) that he has the potential to join the caravan to a greater South Africa. This potential requires to be turned into a specific movement of ideas and people in the direction of a multi-racial society whose members shall be bound together by values of life they shall cherish together.

In the meantime SABRA will face a real crisis when it accepts the non-European as a member. If he is shut out, all claims that SABRA is impartial will be meaningless and its findings will be minus moral or scientific authority. The story that SABRA is merely the propaganda instrument of Afrikaner nationalism will gain wider acceptance. I do not see how that would help anybody, barring a few men whose perception of the truth has been completely distorted by race prejudice.

On the other hand let us remember what the real implication of admitting non-Europeans into SABRA is. It will mean that they are accepted as the equals of the Whiteman. For that to be done in a place one can fairly regard as the sanctum sanctorum of Afrikaner nationalism might have a shattering effect on the morale of the rank and file. It remains to be seen if the men of conscience see the truth so clearly in this respect that they would not mind exposing their followers to the shock of finding race equality accepted by implication in the high places of Afrikaner nationalism.

The choice of the men of SABRA is a difficult one. If they exclude from membership the non-European, SABRA remains merely the propaganda bureau of Afrikaner nationalism. If they admit the non-European they accept the liberal ideal of equality. There is no middle course, really, for SABRA cannot set up a separate bureau for the non-Whites. The non-European who wants a more serious study of the race problem is welcome in the South African Institute of Race Relations where he is accepted as the equal of the Whiteman. There is an important point to bear in mind here. If SABRA cannot produce ideas of a quality to attract the non-European they have to surrender the initiative to the Institute. Which would again be catastrophic for SABRA.

SABRA's diffiulties are manifold and complicated. They will not be solved in a day. But it is extremely healthy that they are there in the form which can no longer be mistaken. They show that SABRA is gradually approaching maturity. But it is not enough to drift slowly in that direction. The men of conscience should be placed in the position where they realise very clearly that it is as much the will of God that the races should be integrated in a common society as it is, in the final reckoning, the only permanent guarantee of survival for the Afrikaner people.

After the men of conscience the rank and file in the Afrikaans community must also be convinced of this. But to do this means heavy sacrifices. The truth dawns to me with increasing clarity that if the Union of South Africa is to survive we must cultivate the tradition of martyrdom; that tradition which will enable us to see in sacrifice our only way as a nation. This is the real significance of developments inside SABRA.

SPECIAL NOTICE

RE: SHREE MAYAWANT ASSOCIATION

Please take note that the above Association upon dissolution has distributed a part of its shares to Districts.

We the undersigned Committee Members of the Surat District have received the part of Shares due to Surat District and hereby notify that a Special General Meeting of the Mayawant Members of the Surat District will be held at the Surat Hall, Victoria Street, Durban, on Sunday 11th March, 1956, at 10 a.m. sharp.

AGENDA:

To discuss regarding the Shares received and decisions on same.

All Surat District Mayawant Association Members are requested to attend.

Yours faithfully,
AMBARAM MITHA,
D. L. DIGESIA,
NARSIBHAI BHAGWAN,
DULLABHBHAI GOVIN
Surat District Committee Members.

Wit And Humour

Judy was due for punishment for defying her mother.

When her father returned home from business, she confided: "I can't help it. I am not perfect. I only know of one person who's perfect."

"Who's that?" asked dad

"Mummy, when she was a little girl," came the surprise reply

—o—

The Minister's little daughter was never forgetful of her formal prayers and had been allowed the privilege of adding any original remarks that she saw fit One night, at the end of autumn, at the close of her prayer she added:

"And, dear Lord, please send the beautiful snow to keep the little flowers warm through the winter."

Climbing into bed, she confided: "That's the way I've just fooled Him I want the snow so I can go tobogganing with my new sledge!"

—o—

"Those black currants are not good for you," said a mother to her little girl, "and you mustn't touch them" But the little girl was tempted beyond her power of resistance. Her stained lips told her mother that she had been indulging in the forbidden fruit.

"When Satan tempted you, why didn't you say, as the minister has taught you, 'Get thee behind me, Satan?'" asked the mother.

"I did, mother," said the little girl, "and he got right behind me and pushed me into the bushes."

—o—

"Here, sonny," said a visitor to the home of a little boy, "here's a sixpence for you"

"Thank you," said the little boy. "Is it a good one"

"Why, of course; you don't think I would give you a bad coin, do you?"

"But I'd rather have a bad one," said the lad. "If it's a good one, Mummy will take it away from me and put it in my money box, but if it's bad I can keep it and spend it."

Little Mary and Little Willie were having one of their regular arguments through the fence.

"Hah;" exclaimed Mary "Just imagine your father, owner of a tailor's shop, letting you run about in those ragged knickerbrokers".

"Well, your Pop's a dentist," retorted Willie, "and the baby at your house ain' got no teeth."

When a boy was asked where the Rhine goes, he replied:

"Dahn the gutters into the drines, sir."

—o—

"Please, Mister Policeman, I lost my mummy on the beach this morning, and I haven't been seen since."

—o—

The teacher gave a difficult question to the pupil, who remained nervously silent.

"Come on, Herbert, don't be worried," coaxed the teacher. "Does the question embarrass you?"

"It isn't the qvestion that bothers me." replied Herbert, "it's the ânswer."

A new system of memory training was being taught in a village school, and the teacher was very enthusiastic.

"For instance," he said, "supposing you want to remember the name of a poet—Bobby Burns. Fix in your mind a picture of a policeman in flames. See—Bobby Burns."

"Yes," said a bright pupil, "but how is anyone to know ie doesn't represent Robert Browning?"

—o—

Teacher: "What is an octopus?"
Boy: "An eight-legged cat, sir."

—o—

Teacher: "What is the highest form of animal life?"

Schoolboy: "The giraffe."

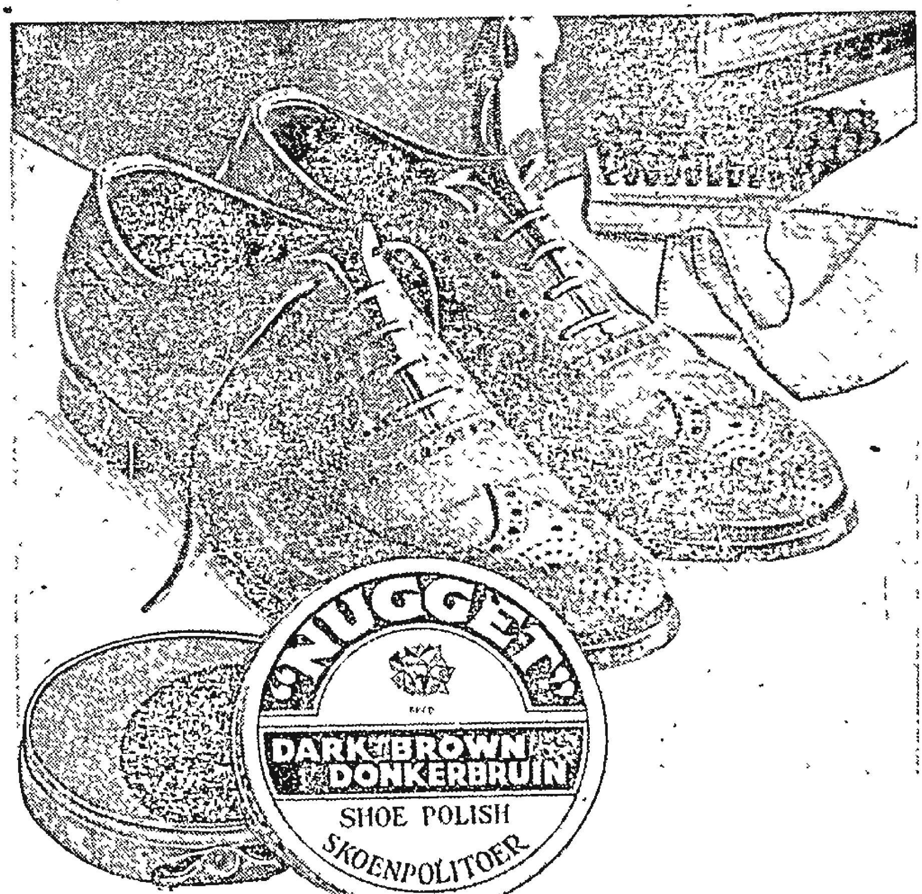

"Good Companions"

Good shoes become, like old friends, a part of our daily lives. We cherish and treasure them. We choose Nugget to keep them glossy and glowing over the years. Since the century began, Nugget has been blended with special waxes (like rare Carnauba, from Brazil) to give good leather its daily care... That's why *your* shoes need Nugget. Yes, they need it *every* day.

NUGGET IS AVAILABLE IN BLACK, MILITARY (EXTRA) TAN, LIGHT BROWN, DARK BROWN, TONEY RED, OX BLOOD, TRANSPARENT.

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	8
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Cleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol.I)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"
P. Bag. Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
Key to Health—M. K. Gandhi	1	6
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1921-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
Unto This Last—M. K. Gandhi	1	0
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6

Obtainable From:

Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K. R. V. Rao	3	0
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings an Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0
DELHI DIAY—Gandhiji	10	0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswani	8	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0
EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland		6
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi	15	0
UPANISHADS FOR THE LAY READER —C. Rajagopalachari	6	0
VEDANTA THE BASIC CULTURE OF INDIA —C. Rajagopalachari	5	6
INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6

Obtainable from:

'Indian Opinion,'
P.Bag, Durban, Natal.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO.
(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
&
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

FOR ...
RUBBER STAMPS AND PRINTING
CONTACT ...
STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.
PHONE 61006. TELEGRAPHIC ADDRESS
P.O. BOX 2782. "QUICKPRINT."
ESTABLISHED 1927.

DELHI DIARY

By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

"......In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

Seven Months With Mahatma Gandhi

Being an Inside View of the Non-co-operation Movement of 1921-22

By Krishnadas

Abridged and edited by Richard B. Gregg

Writin of the two volumes of which this is an

5 MAR 1956

પુસ્તક ૫૪ મું—અંક ૧૦
તા. ૯ માર્ચ, ૧૯૫૬.
છુટક નકલ પે. ૬
દર શુકવારે બહાર પડે છે.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

★

વહાલાં ગુજરાતીઓ !

વર્ષો પહેલાં પૂજ્ય બાપુ પણ કમાવા માટે જ દક્ષિણ આફ્રિકામાં પહોંચ્યા હતા. આપ પણ મુખ્યત્વે કમાવા માટે જ ત્યાં વસો છો અને પ્રયત્નો કરો છો. બાપુએ ગુજરાતને ખમીરમાં સાંપડેલી સંસ્કૃતિને અજવાળી અને સત્ય, પ્રેમ તથા ન્યાયનાં મૂલ્ય આગળ ધનની કમાણીને ગૌણ ગણી. પરિ-ણામે ગુજરાતના એક અદના પ્રજાજને સમગ્ર વિશ્વમાં સત્ય, પ્રેમ અને ન્યાય નાં મુલ્યોની મહત્તા તરફ આખી માનવજાતને જોતી કરી મુકી. આજે ભારતદેશ બાપુનાં એ મુલ્યોને મહાન કોંગ્રેસ સંસ્થા અને મહાન વિભૂતિઓ દ્વારા વિકસાવી પ્રચારી રહ્યું છે. શાંતિ વિસ્તારનો ઝંડો ભારતની કોંગ્રેસના મહાન પ્રતિનિધિ તરીકે પંડીત જવાહર લાલજી સમગ્ર જગતમાં લહેરાવી રહ્યા છે. આપ સૌ આ જવાબદારીમાં એક ગુજરાતી તરીકે આપના વ્યવહાર જીવનદ્વારા ભાગીદાર બનજો. ભારતના ઘર આંગણે પણ સમાજવાદી ઢબની સમાજ રચનાનો મહાન પ્રયોગ થઇ રહ્યો છે. એ માર્ગે ગામડાંઓના પ્રતિનિધિરૂપે મહાન કામો આરંભાયાં છે. આપ સૌ એનો અભ્યાસ કરજો અને સહાનુભૂતિ આપજો.

—સંતબાલજી.

★

અહમ્‌ની વ્યાપકતા

(શ્રી. કેદારનાથજી)

વિશ્વમાં વ્યક્ત અને અવ્યક્ત બન્ને વસ્તુઓ છે. વ્યક્ત વસ્તુઓના પણ બધા ગુણધર્મો આપણે જાણતા નથી, દરરોજના અનુભવ પરથી સમજીએ છીએ કે વિશ્વમાં ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ અને લય થયા કરે છે. દરેક વિચારનાર મનુષ્યને પ્રશ્ન થાય છે કે વિશ્વને ચલાવનાર કોઈ શકિત છે? અને હોય તો તેનું સ્વરૂપ શું છે? તેને માટે સંજ્ઞા શી છે?

બધા કબુલ કરે છે કે આપણા શરીરમાં સમાયેલી શકિત કરતાં વિશ્વમાં શકિત છે તે ઘણી વધારે છે, અમર્યાદ છે, તે અનંત છે, અધિક છે. પ્રશ્ન એ છે કે શકિત પાસે કામ કેમ લેવું? જેઓ ઇશ્વરમાં નથી માનતા તેઓ સમજે છે કે પોતાની યુકિત, તર્ક કે બુદ્ધિથી તે શકિતને પોતાને અનુકુળ કરી શકાય છે. ઇશ્વરમાં માનનાર એમ સમજે છે કે ઇશ્વર આપણે માટે બધું કરે છે. તેમની માન્યતા પ્રમાણે ઇન્દ્ર વરસાદ વરસાવે છે. જયારે વરસાદ નથી પડતો ત્યારે એને માટે યજ્ઞ કરવો પડે છે. વળી કેટલાક શંકરને પાણીમાં ડુબાવી દે છે અને તેને શાંતિ થાય તો વરસાદ વરસે એવી માન્યતા સેવે છે. આ માન્યતાઓ કેટલે અંશે ખરી છે અગર ખોટી છે તેનો નિર્ણય કરવો અઘરૂં છે.

આ પ્રશ્નોનો ઉકેલ કરતી વખતે મનુષ્ય પોતાને વિશ્વથી અલગ માને છે. પરંતુ તાત્વિક દ્રષ્ટિથી તેણે વિચારવું જોઇએ કે તે ખરેખર વિશ્વથી અલગ છે કે એક છે. આપણામાં રહેલાં 'અહમ'ને લીધે–હું પણાને' લીધે વિશ્વથી જુદાઇ લાગે છે. જયારે એ અહમ્ સુઇ જાય છે ત્યારે વિશ્વ અને અહંનું ભાન રહેતું નથી–જેવી રીતે નિદ્રાવસ્થામાં આપણી સ્થિતિ જડવત હોય છે. તે સમયે જુદાપણું લાગતું નથી. તે રીતે–જેવા જાગીએ છીએ તેવા તુરત જ જુદા પણાનો અનુભવ કરીએ છીએ. આમ થવાનું કારણ અહમ્ છે. આપણું શરીર એજ આપણે અને તે જ આપણી પોતાપણાની મર્યાદા છે એમ આપણે સમજીએ છીએ વિશ્વ સાથેની આપણી એકતા તે સમયે આપણા ધ્યાનમાં નથી આવતી. તે માટે આપણામાં અને વિશ્વમાં કેટલી એકતા છે અને કેટલી ભિન્નતા છે તે તપાસવું જોઇએ. આપણાં શરીરદ્વારા થનારા સુખદુખનું જ્ઞાન અહમ્‌ને લીધે જ થાય છે. એકવાર કલોરોફોર્મ આપ્યા પછી ડોકટર વાઢકાપ કરી શકે છે, નહિ તો શરીર પર કીડી ચઢે તો પણ માણુસ સહન નથી કરી શકતો. જ્યારે ચિત્ત લુપ્ત થઈ જાય છે ત્યારે અહમ્ પણ લુપ્ત થઇ જાય છે. સૂતેલા માણુસની નિંદા કરો કે સ્તુતિ કરો બન્ને સરખું છે, કારણ તેટલા સમય પૂરતો તેનો અહમ્ પણ સુપ્ત છે. તેની પાસે સર્પ ચાલતો હોય; ધનનો ઢગ ખડકાયો હોય અગર તો સુંદર સ્ત્રી હોય, બધું તેને માટે સરખું છે. એકવાર માણુસ બેભાન થાય ત્યાર પછી તેને પુલની માળા પહેરાવો કે લાકડી મારો તેની તેને ખબર નથી રહેતી. ચેતન હોવા છતાં ચિત્ત સુપ્ત હોવાથી અહંનું ભાન નષ્ટ પામે છે. ચેતનમાં અહંનું ભાન નથી. કલોરોફોર્મ અપાય છે ત્યારે દર્દીમાં ચેતન તો હોય છે પણ અહં નથી હોતું. તેનું ચિત્ત તત્કાળ નષ્ટ પામ્યું હોય છે.

શરીર અને ચિત્તને લીધે આપણે હુંપણું અથવા અહમ્‌નો અનુભવ કરીએ છીએ. મનુષ્યમાં અહંનું ભાન જરા સજ્ઞાન દશા આવે છે ત્યારથી આવે છે. અવ્યકતમાંથી આપણી ઉત્પત્તિ થઇ છે. થોડા સમય દેખાઇએ છીએ પછી પાછા અવ્યકતમાં મળી જઇએ છીએ. વિશ્વના લેવડદેવડના કારભારમાં આપણું શરીર વચગાળાના થોડા સમય માટે એક નિમિત્ત માત્ર છે.

પશુપક્ષીને પણ પોતાના શરીર વિશે મમત્વ છે, પોતાપણાનું ભાન છે. આ દ્રષ્ટિએ વિચારતાં લાગશે કે મનુષ્યને પોતાના શરીરને વિશે પોતાપણું લાગે તો તેમાં કશી વિશેષતા નથી. મનુષ્યે પોતાના અહમ્‌ને શુદ્ધ કરી વ્યાપક બનાવવાનો છે.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેકસ, પરસનલ ટેકસ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ કલીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે ગફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

ચુનીલાલ બ્રધર્સ

હમણાંજ ખુલ્લો મુકેલો માલ!

ન્યુ ધરા છાપેલી નીનન સાડીઓ ૬ વાર શી. ૪૯—૬
જરીની કીનારવાળી જ્યોરજેટ ૪૫" વારની શી. ૧૫—૦

પાટલી પાલવ અને આખી ભાત વાળી
રેશમી છાપેલી સાડી પા. ૭—૧૦—૦ થી ઉપર
બેવડી કીનારની સાડી ક્રેપ ૪૫" વારની શી. ૩/૧૧ થી ઉપર

સુતરાઉ સાડીઓ છેલ્લી ઢબના રંગો અને છાપો વાળી
પાંચ વાર શી. ૨૭—૬ થી ઉપર
૭ વાર શી. ૩૯—૬ થી ઉપર

C.O.D. અને ટપાલથી આવેલા ઓર્ડરોને તુરત ધ્યાન દેવામાં આવે છે.

જોઇએ તો સામ્પલ મોકલીશું.

ચુનીલાલ બ્રધર્સ

(પ્રો.) લીમીટેડ

૬૩ વીકટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફોન: ૨૪૦૦૩ પી. ઓ. બોકસ ૮૨૨.

Telephone : 20951 — 177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન: ૨૦૯૫૧ — ૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાયટર: જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઇઓ પુરી પાડીએ છીએ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૯ માર્ચ, ૧૯૫૬.

દક્ષિણ આફ્રિકાનો અવાજ

બ્લોમ્ફન્ટીન પાસે પેરેડયસમાં એક પ્રબળ રેડીયો સ્ટેશન સ્થપાય છે કે જેના વડે અમેરીકા, યુરોપ અને એશીયાની કૃપાં દ્રષ્ટિ કદાચ સાઉથ આફ્રીકા પર રહે.

બચાવની દ્રષ્ટિની સમજથી ઘણાં નાણાં એમાં ખર્ચાશે જે નૈતિક રીતે બચાવી ન શકાય અને રાજકીય રીતે પણ ભયજનક બને. આનો અર્થ એજ થઇ શકે કે કરભરનારાઓનાં નાણાં અયોગ્ય રીતે વપરાશે. આ મુદ્દો કદાચ અધુરા વિચાર જેવો લાગે પણ જેઓ કલ્પના કરે છે કે પેરેડયસ સ્ટેશન દ્વારા ગમે તે રીતે વર્ણભેદની પરિસ્થિતિની ન્યાયની પદ્ધતિથી ખબર કરવી અગર તે વિષે ચર્ચા કરવી એ અમારી દ્રષ્ટિએ ખરેખર ન સુધરી શકે એવી આશાવાળું કાર્ય છે.

બ્રિટનમાં બ્રિટીશ બ્રોડકાસ્ટીંગ કોરપોરેશન રોયલ ચાર્ટરના આશ્રયે કામ કરે છે કે જેનાથી બી. બી. સી. ને કાળજીપૂર્વક તટસ્થતા જાળવવા માટેની ફરજ પડે છે. જો કનઝરવેટીવ દ્રષ્ટિ બીંદુ રજુ કરવું હોય તો બી. બી. સી. તેના ચાર્ટરની રૂએ સામાપક્ષને પણ તેની વિગત રજુ કરવાની તક આપે છે આથી બી. બી. સી. દ્વારા બ્રિટીશ પ્રજાનો ભરોસાદાર અવાજ રજુ થઇ શકે છે. અમેરીકામાં આનાં કરતાં પરિસ્થિતિ જુદી જ છે ત્યાં બ્રોડકાસ્ટીંગ મોટે ભાગે ખાનગી હસ્તકમાં છે અને તે દેશના કાયદાનું ઉલંઘન ન થતું હોય ત્યાં સુધી પ્રત્યેક દ્રષ્ટિબીંદુને આવકારે છે.

આ દેશમાં સરકારની પોલીસી જ કાળા અને ગોરા શહેરીઓના માનસપર એવું ઠસાવવાની છે કે તેઓ બે તદ્દન જુદી જ પ્રજા છે એ ઉપરાંત કાળી પ્રજા ગોરી પ્રજાની એડી તળે જ રહે એવું મકક્મતાથી નિર્ધારેલું છે અને તે ખાસ કરીને આફ્રીકાનરની હકુમત હેઠળ ઇચ્છે છે. આ પરિણામને લાવવાં માટે તેની સત્તામાં છે ત્યાં સુધી આફ્રિકન અને ગોરાની સ્થિતિનો વિચાર કરવામાં ગોરાની સત્તા સર્વોપરિ રહે અને તેને તેના જાતિના સવાલમાં વિશાળભાવના ન આવે તે રીતે કેળવાય છે.

એના પરિણામે જ્યારે પેરેડયસ બ્રોડકાસ્ટીંગ શરૂ થશે ત્યારે એ પરથી આફ્રિકન અગર બીન-ગોરાની બાબતમાં ન્યાય અપાશે કે કેમ તે માટે શંકાને સ્થાન રહે છે અમારી આ શંકાને પુષ્ટિ આપનાર એ છે કે જ્યારે ઝીસન કે જે નાઝી જર્મનીથી સમગ્ર વિશ્વને બ્રોડકાસ્ટીંગ કરતું હતું ત્યારે તેણે જ્યુઇશ દ્રષ્ટિબીંદુને જરાયે ન્યાય નહોતો આપેલો તેવીજ રીતે પેરેડયસ પણ 'સાઉથ આફ્રીકા'થી સારાયે જગતને બ્રોડકાસ્ટીંગ કરશે. અને આપણુને હજુ ઝીશને નાઝીઓનો પક્ષ અદ્દલ રીતે રજુ કર્યો હતો એમ કહી શકે એવો સમજુ માણસ મળવાનો બાકી જ છે.

આ પેરેડયસના ઉદ્ભવનું બીજું પણ એક કારણ એ છે કે તે આફ્રીકાની લીબરલ ડેમોક્રેસીના સામે એ આઘાતરૂપ બને. એનાથી આફ્રીકામાં વર્ણદ્વેષમાં વધારો થશે અને કદાચ એમ પણ બને કે આફ્રીકાની ગોરી લઘુમતિ એક થઇને સમગ્ર આફ્રીકાના લોકોની સામે એક સંયુકત મોરચો ઉભો કરે. પણ જો એમ કરવામાં એ લોકો જો એટલા બેવકુફ હશે તો તેઓ પોતેજ આ ખંડમાંથી નીકળી જવાના રાહ પ્રતિ ત્વરા કરશે.

પણ બીજી તરફ એક રીતે સારૂં જ છે કે પેરેડયસ થોડા વખતમાં એર ઉપર આવશે અને જગતનાં લોકોને રંગદ્વેષના તાર્કીક વિચારને વિદિત કરશે જે આ દેશમાં પહેલા વર્ગનો વિચાર થઇ પડેલો છે એપાર્ટહેડમાં માનનારાઓ એ વિચારને જ વધુ વેગ આપવામાં માને છે કે જેમ સાબરાનાં માણુસો હમણાં એમ કરે છે અને જ્યારે તેઓને જવાબદારી ભર્યા વિચારોનો રસ લાગશે ત્યારે સાચી બીના જરા વધુ વાસ્તવિકતાથી જોઇ શકશે. અને જો તેઓ એમ ન કરે તો પેરેડયસે સાઉથ આફ્રીકન પ્લાટલેન્ડના સાંભળનારા મેળવીને જ સંતોષ માનવો પડશે.

પેરેડયસ વિષે બીજું ઉત્તમ એ છે કે તે વર્ણદ્વેષની વાતોનો પ્રચાર કરશે તેનાથી બીજા આફ્રીકન દેશોમાં જેમ ઈજીપ્ત હમણા કરી રહ્યું છે તેમ જવાબ આપનારાં સ્ટેશનો ઉભાં થશે. એ સ્પષ્ટતાથી જોઈ શકાય છે કે આનાથી આપણુને આ દેશમાં જુદાં જુદાં મંતવ્યો સાંભળવા મળશે જેવાં કે સાઉથ આફ્રીકા, ઇજીપ્ત, નાઇજીરીયા અને ગોલ્ડ કોસ્ટ એ બધા પણ વર્ણભેદ પર રેડીયોમાં ચર્ચા કરવા માટે ઉભાં થશે. આ ચર્ચા માત્ર જવલંત અને દેખાવ પુરતી જ ન હશે પણ તે ઘણી મહિતિપૂર્ણ હશે. ભારત અને રશીયા પણ આફ્રીકન ઉપર પ્રભાવ પાડવા માટે જોડાવા લલચાશે આમ બને તો અમારા વિચારે આફ્રીકાની સ્વતંત્રતા બહુ દુર ન હોય શકે.

આપણે આપણા સત્તાધારીઓને જાણીએ છીએ તે મુજબ તાજુબ નહિ જ થઇએ કે તેઓ પાર્લામેન્ટ પાસે એક બીલ પાસ કરવા માટે દોડી જવાને પણ લલચાશે કે જેનાથી આફ્રીકન, હીંદીઓ, કલર્ડો અને ગોરા ડેમોક્રેટસો જો કેઇરો, ઓલ ઇન્ડિઆ રેડીયો, મોસ્કો, લાગોસ અથવા અકરા બ્રોડકાસ્ટીંગ સાંભળે તો તે ગેરકાયદેસરનું ગણાય.

પણ જો પેરેડયસ ગમે તે કરે એ જે ખરાબ કરશે તે પરિણામે સત્યની તુલનાત્મક દ્રષ્ટિએ બેધારી તલવાર જેવુંજ હંમેશાં બની રહેશે. આ રીતે આનો અર્થ તો એજ થઇ શકે કે એપાર્ટહેડમાં માનનારાઓ એક દિવસે તેમણે માંડેલા છટકામાં તેઓ પોતેજ સપડાઇ જાય. અને આમ જો બને તો તે વહેલું બને એ ઈચ્છનીય છે.

શ્રી મણીલાલ ગાંધીની માંદગી

શ્રી. મણીલાલ ગાંધીની તબીયત અંગે અમારા મિત્રો અને 'ઇ. ઓ.'ના વાંચકો જે સહાનુભૂતિ દર્શાવે છે તે માટે અમે આભારી છીએ. હમણાં તેમને ઇલેક્ટ્રીકની ટ્રીટમેન્ટ અપાય છે જેના પરિણામે જરા વધુ સ્પષ્ટતાથી વાતચીત કરી શકે છે હજુ દાકતરોએ મુલાકાતની રજા નથી આપી અને કયાં સુધી હોસ્પીટલમાં રહેવું પડે એ અનિશ્ચિત છે તેઓ હવે પ્રફુલ્લ જણાય છે. અને પાછા પોતાના મુળ વિનોદી સ્વભાવમાં આવતા જાય છે.

ફ્રીનીકસની મુલાકાતે

જોહાનીસબર્ગના શ્રી. ગોવીંદભાઇ જીવણજી શીકેરવાળા નાટાલના પ્રવાસ દરમ્યાન ડરબનના ભાવિક બંધુઓ સાથે તા. ૭–૩–૫૬ની સાંજે પૂ. બાપુજીની તપોભુમિનાં દર્શને આવ્યા હતા, જેમણે કસ્તુરબા સ્મારક શાળા, સર્વોદય અને ઇ. ઓ.ના પ્રેસનું પ્રેમ પૂર્વક નિરીક્ષણ કર્યું હતું. આ પ્રસંગે શ્રી. ગોવીંદભાઇ તથા શ્રી છગનભાઇ કાનજીભાઇ પટેલ ડરબનવાળાએ 'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન'ને એકેક ગીની ભેટ આપી હતી જેનો સાભાર સ્વીકાર કરીએ છીએ.

સાભાર સ્વીકાર

બેથાલના શ્રી કુંવરજીભાઇ ભુલાભાઇ તરફથી તેમના પુત્ર ચિં. અંબેલાલનાં શુભ લગ્ન પ્રસંગે 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'ને અપાયેલ એક ગીનીની ભેટ શ્રી ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશનના મંત્રી દ્વારા મળી છે જેનો શુભેચ્છા સહ સાભાર સ્વીકાર કરીએ છીએ.

* *

કવીન્સટાઉનથી ગં. સ્વ. રેવાબેન ગોવીંદ કુંવરજી તરફથી તેમના સ્વ. પતિની ત્રીજી સંવત્સરીની સ્મૃતિમાં ઇ. ઓ. ને શી. ૧૦ મળી છે. જે બદલ આભાર.

સેતાનની ચૂડ

(ઉમિયાશંકર જોખાકર જોબર્ગ.)

પાશ્ચાત્ય દેશોમાં સુરાપાનમ-દિરા-દારૂએ ઠીક ઠીક સામ્રાજ્ય જમાવ્યું છે એના પંજામાં આપણે સૌ ઓછા વત્તા અંશે સપડાઇ ગયા છીએ, પરિણામે આપણે તેનાં અનેક કડવાં ફળ પણ ચાખી રહ્યા છીએ. એ સેતાને આપણાં શારીરિક, માનસિક, આધ્યાત્મિક, આર્થીક અને સામાજીક ક્ષેત્રોમાં ઠીક ઠીક બરબાદી કરી છે. એની ચુડ એવી સખત છે કે એક વખત એના સકંજામાં કોઇ આવ્યો પછી તે તેને પુરેપુરી રીતે બરબાદ કરી તેનો જીવ લઇને જ છોડે છે. એ સેતાન માટે જગતના ડાહ્યા ગણાતા પુરૂષોનો અભિપ્રાય નીચે મુજબ છે.

દારૂથી માણુસ, માણુસ મટીને ઢોર થાય છે. એમ કહેવામાં ઢોરને અન્યાય થાય છે. કેમકે દારૂડિયાને હાથે જે કાળાં કામો થાય છે તે ઢોરથી કોઇ દિવસ થયાં આપણે જાણ્યાં નથી. ઇંગ્લાંડનો એક વિદ્વાન ન્યાયાધિશ *(Lord Brampton)* કહે છે કે ન્યાયાસન ઉપર હું અનેક વર્ષ બેઠો તે સમયમાં મારી પાસે જે બધા ગુના આવ્યા તેમાંથી સો.એ પંચાણું નહિ પણ સોએ નવ્વાણું ગુનાનું કારણ દારૂ છે.

દારૂડિયાને સારૂ ચેકિયાત, ન્યાયાધિશ, કેદખાનાં, ફાંસી વગેરે રાખવાં પડે છે. બાપડા પશુને આમાંથી એકે વસ્તુનો ખપ નથી પડતો. આ તો આત્માની વાત થઇ. પણ દારૂથી શરીરનો નાશ પણ એવો જ થાય છે એક અંગ્રેજ વિજ્ઞાની લખે છે કે "યુરોપની મોટી વયની વસ્તીમાં જે રોગ અને અકાળ મોત વર્તે છે તેમાંથી અર્ધા ઉપરનું કારણ ક્યાંતો રોગ અને દારૂ છે.

દારૂથી માણુસનો શારીરિક અને આધ્યાત્મિક નાશ થાય છે પણ એટલી ખુવારી કરીને પણ દારૂ ધરાતો નથી એટલે દારૂડિયો પોતે તો મરે છે પણ બીજાનેય ગારતો જાય છે. દારૂડિયો બધી વાતે વંઠી જાય એટલે પછી એને પનારે પડેલાં એનાં સ્ત્રી-છોકરાંના દુઃખનો ક્યાંથી પાર રહે?

દારૂ આટલો હાનિકારક છે એટલે તો બધા ધર્મોના શાસ્ત્રોમાં દારૂ પીવાની મનાઇ કરેલી છે. કુરાને શરીફમાં અલ્લાતાલા ફરમાવે છે:-

દારૂ પીવામાં મોટો ગુનો છે (સુરા ૨ આયત ૨૧૯) આ આયત ઉતરી તે દિવસે તવારીખ કહે છે કે મદીનાના ભાગ્યશાળી નરનારીઓએ શરાબના ઠામ ઢોળી ફેંડી નાંખ્યાં અને શરાબની નદી વહી. કુરાને પાકમાં જ બીજે સ્થળે ફરમાવે છે કે, હે ગોમીનો! દારૂ સેતાનની બનાવટ છે. તે દારૂથી તમારી વચ્ચે દુશ્મનાવટ અને દ્વેષ ઉભા કરવા, અને તમને ખુદાના ધીક અને તેની નમાઝથી રોકવા જ ઇચ્છે છે" (સુરા ૫ આયત ૯૦)

મનુસ્મૃતિમાં પાંચ મહાપાપ ગણાવ્યાં છે.

બ્રાહ્મહત્યા, મદ્યપાન, ચોરી, ગુરૂપત્ની સાથે વ્યભિચાર, અને તે કરનારા સાથે સંબંધ (૧૧-૫૪)

દારૂ પીવામાં પાપ જેમ મોટું ગણ્યું છે તેમ એ પાપનું પ્રાયશ્ચિત પણ મોટું બતાવ્યું છે.

દારૂથી નુકસાન છે, એટલે શાસ્ત્રોએ તેનો નિષેધ કર્યો, છતાં આ નિષેધ જેણે ન માન્યો એનું સત્યાનાશ ગયું. એમ ઇતિહાસ આપણુને શીખવે છે. એમાં પણ કંઇ દુર જોવા જવું પડે તેમ નથી. જે કુળમાં કૃષ્ણ જેવાએ જન્મ ધરી પાવન કર્યું એજ છપ્પન કોટિ યાદવકુળ દારૂમાં જ તારાજ થઇ ગયું. એનું ભસ્મીભૂત પ્રભાસપાટણ આજે પણ સૌરાષ્ટ્રના દક્ષિણ કાંઠે પડેલું છે. દ્વારકામાંથી દારૂને કાઢવા કંઇક પ્રયત્ન થયા, એવી દાંડી પીટાવી, કે "કોઇએ દારૂ ગાળવો નહિ, છતાં કોઇ ગાળશે તો એને કુટુમ્બ સહિત શુળીએ ચડાવવામાં આવશે." મદ્યપાનનીયે બંધી કરી છતાં પણ અનીતિને માર્ગે ચઢેલા વિપરીતબુદ્ધિ યાદવોએ શાસ્ત્રની અને રાજાની આજ્ઞા માની નહિ.- એના પરિણામે યાદવકુળનો ઘાણ નીકળી ગયો. દારૂ પીવાથી શું ફળ આવે એમ કોઇ પુછે તો યાદવકુળનો દાખલો અપાતો થઇ ગયો.

આ બધું ધ્યાનમાં લઇને આપણે દારૂને આપણા ઘરમાંથી અને સમાજમાંથી કાઢવાનો નિશ્ચય કર્યો છે એ નિશ્ચયને પાર પાડવા સારૂ આપણામાં જે દારૂ ન પીતા હોય તે પીનારાને પ્રેમપુર્વક સમજાવે અને પીનારા દારૂ પીતા બંધ કરે તો કેવું સારૂં? (નવજીવન તા. ૧૩-૯-૩૧)

"ગળાફાંસો ખાઇને, વિષપાન કરીને અને બુડી મરીને આપઘાત કરનારાઓની પેઠે દારૂડિયો પોતાને હણે છે."
(શલોક.)

"દારૂ એકલો વિગ્રહ, મરકી અને દુકાળ એ ત્રણેયના સામટાં ફળ ચખાડે છે."—(ગ્લેડસ્ટન.)

મદ્યનિષેધને હું સામાજીક ને રાજકારી સુધારા માત્રનો પાયો લેખું છું.
—(કોબ્ડન)

"દારૂ શરીરમાં જાય એટલે બુદ્ધિ બહાર નીકળી જાય છે. અનાચાર તરફ માણુસને તાણુનારી મુખ્ય વસ્તુ એમાં એક દારૂ છે."—(પીરંજ રોગ વિરોધી રાષ્ટ્રીય કાઉન્સીલ)

વિગ્રહથી જેટલા માણુસો મરે છે તે કરતાં વધારે દારૂ માણુસને મારી નાખે છે અને તે પણ ભુંડી રીતે મારે છે.—(કાર્ડિનલ મસિંઅર)

જીવન ને મરણ વચ્ચે ગજગ્રાહ ચાલે છે તેમાં દારૂ કબર તરફથી દોરડું ખેંચે છે. દારૂ બંધ થાય તો આ કોર્ટને ઘણો ખરો વખત બારણાં બંધ કરવાં પડે. (ઇંગ્લીશ છુટા છેડા કોર્ટના પ્રમુખ લોર્ડ ગોરેલ)

દારૂડિયાપણું એક ઇંડું છે તે સેવાતાં તેમાંથી દુર્ગુણમાત્ર નીકળી પડે છે. દારૂ પીને કેટલાક મુર્ખ, કેટલાક પશુ ને કેટલાક પિશાચ બને છે. દારૂડિયાપણું ડાક્ટરની ધાવ છે. હજારો જુવાન પીઠેથી વેશ્યાવાડે તણાય છે, ને ત્યાં જઇને રાતી મરકીના ભોગ થઇ પડે છે.—(ડા. ડેવિડ સ્ટાર જોર્ડન)

દારૂના તેમજ અફીણના પંજામાં સપડાયેલા વ્યસનીઓને તેમાંથી છોડાવવાના ઉપાયો ખોળી કાઢીને અજમાવવા જોઇએ. આ સુધારાના કાર્યને આગળ વધારવામાં સ્ત્રીઓને અને વિદ્યાર્થીઓને ખાસ તક છે.—(ગાંધીજી)

મૃત્યુને પ્રધાન નીમવો હતો આ ઉચ્ચપદના અભિલાષી કંઇક રોગ અને વિગ્રહ નીકળી પડયા, પણ દારૂ કહે 'દૂર હટો, હે ઢોંગીઓ, હું તમારો સૌનો બાપ નથી કે?" એટલે મૃત્યુએ એને પોતાને જમણે હાથે બેસાડયો.
—(જોન ગે)

"દરિયા કરતાં દારૂએ અધિક માણુસને બુડાડયાં છે."

"દારૂડિયો માત્ર અનાચાર કરવા યોગ્ય બને છે."—(ક્વાર્લ્સ).

મદ્યપાન કરતાં ભુંડું પાપ ભુતકાળમાં હતું નહિ તે ભવિષ્યમાં હશે નહિ. ત્રાજવામાં એક બાજુ બધાં પાપ ને બીજી બાજુ એક દારૂનું વ્યસન મુકીએ તો બંને પલ્લાં સરખાં થાય.
—(તંત્ર-૧૨૨)

પ્રિય વાંચકબંધુ! ઉપરના સત્યો વાંચ્યા પછી એ સેતાનને દેશવટો આપવા આપણે કટિબદ્ધ કાં ન થઇએ! આપણે સૌ પ્રતિજ્ઞા લઇ આપણા કુટુંબને, સમાજને અને દેશને નુતન સંસ્કારથી ધન્ય બનાવીએ એજ પ્રભુ પ્રાર્થના. હરિ ૐ તત્સત્

ગૃહિણી માટે

ફરસી પુરી

બનાવવાની રીત

એક સેર મેદો લઇને તેને પાશેર ઘીથી મોહવો પછી તેમાં પ્રમાણસર મીઠું અને હળદર અને અજમો જરા વાટીને નાંખવો અને પછી કઠણ લોટ બાંધવો તે પછી તેના નાના લૂવા પાડી પાતળી પુરી વણવી અને તેને ધીમા તાપે ઘીમાં તળવી. આ પુરી ચા સાથે બહુ જ સરસ લાગે છે.

—પુષ્પાબેન હરિભાઈ ઘેલા.

★

ખારેકનો મુરબ્બો

૧ શેર ખારેક લઇ. ધોઇને બે કલાક પાણીમાં પલાળી રાખવી પછી ગરમ પાણીમાં ચુલે ચડાવી બાફવી અને ઠળીયા કાઢી એક શેર ખાંડની ચાસણીમાં મેળવવી. જરા ઘટ થયેથી ઉતારી લેવો. એ મુરબ્બો સ્વાદિષ્ટ લાગે છે.

ચંચળબેન રતનજી, લોર્ડસબર્ગ.

બેનોને નવી વાનગીઓ નીચેના સરનામે મોકલવા વિનંતી છે.

'Indian Opinion',
P. Bag, Durban.

એટલું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઇફ ઓફ કેનેડા

ઉપરોકત કંપનીના હમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ

ઉપરાંત-

દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝનના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાન્તરકાર છીએ તેમજ અત્રેની ઈમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ જાતનું કામકાજ વિના વીલંબે ત્વરીત ગતીએ થઈ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000 000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance

Consult us first.

C. C. PALSANIA

GENERAL AGENT

Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road, — CAPETOWN
P.O. Box 4624. Phone 32390

અમૃતસરનું અવલોકન

(લેખક: અવધાનિ, લીવીંગસ્ટન)

અમૃતસર પંજાબનું એક મુખ્ય શહેર છે. અમૃતસરનો અર્થ અમૃતનું તળાવ થાય છે, અને પાકિસ્તાનની સરહદથી ફક્ત ૧૬ માઇલ પર જ આવેલું છે. હમે જ્યારે આઝાદી બાદ અમૃતસરની મુલાકાત લીધેલી ત્યારે હમારૂં ત્યાં જવાનું મુખ્ય ધ્યેય જગવિખ્યાત સુવર્ણ મંદિર અને જલીયાનવાલા બાગ જોવાનું હતો.

અમૃતસરમાં દિલ્હી ને લાહોર બન્ને બાજુ જવાની રેલ્વે લાઇન છે. પણ હમે ગયા તે દરમ્યાન લાહોરનો રેલ્વે વહેવાર બીલકુલ બંધ હતો. અને હમણાં જાણવા મળે છે કે એ રેલ્વે વહેવાર ફરી ચાલુ કરવામાં આવ્યો છે, ભાગલાને લીધે અમૃતસરને ઘણું સહન કરવું પડયું છે. મુખ્ય વેપાર બંધ થયો. અમૃતસરમાં મુખ્ય વસ્તી શીખોની છે. અને શહેરને વિકસાવવા માં શીખ ગુરૂઓનો સારો ફાળો છે. સુવર્ણ મંદિર શીખોનું યાત્રાધામ બન્યું, એટલે આજુ બાજુના શીખો એ આવીને વસવાટ શરૂ કર્યો અને પછી તો વેપારનું પણ મુખ્ય મથક થઇ પડયું.

રામબાગ ગાર્ડન

સ્ટેશનેથી થોડે જ દુર એક સુંદર બાગ છે, સાં જાત જાતનાં ફુલોનાં ઝાડો છે, તેની દેખરેખ સારી રીતે રાખવામાં આવે છે, સવારે સાંનું વાતાવરણ ખુબ શાંત રહે છે. આવો મોટો ને સુંદર બાગ મુંબઇમાં કે સુરત માં પણ નથી. આ બાગમાં ઘણી કલબોનાં મકાનો છે. મહારાજા રણજીતસીંહનો ઉનાળાનો બંગલો પણ ત્યાં છે. જેમણે પંજાબમાં ૪૦ વર્ષ સુધી રાજ્ય કર્યું હતું અને તેથી જ ત્યાંનો વતની એ બાગને 'કીંગ ગાર્ડન' તરીકે ઓળખાવતો હોવો જોઇએ. સાંજે એ બાગના રસ્તાનો વાહન વહેવાર તદ્દન બંધ કરવામાં આવે છે, કારણ કે લોકોની ત્યાં ઠઠ જામે છે, બાગમાં એક ઠંડા પાણીનું ઝરણું છે, ત્યાં નાનાં મોટાં દરેક માણસો પાણી પીવા આવે છે.

સુવર્ણ મંદિર

ગુરૂ રામદાસને અમૃતસરને શિખોનું યાત્રાનું ધામ બનાવવાની ઇચ્છા હતી, એટલે એક અદભૂત મંદિર બાંધવાની શરૂઆત કરી. ફરતે સુંદર તળાવ બનાવવાની પણ ઇચ્છા વ્યક્ત કરી હતી. એ મંદિરની શિલા રોપણ વિધિ હજરત શિખ મીન મીરના હાથે કરવામાં આવી હતી, જેઓ લાહોરના વતની અને ગુરૂના મિત્ર તથા ભક્ત હતા. આમ એક મુસલીમના હાથે શિલા રોપણ વિધિ થઇ. જ્યારે આજે લાહોર પાકીસ્તાનમાં જવાથી, ત્યાંના વતનીઓ પાકીસ્તાની કહેવાય છે.

સુવર્ણ મંદિરમાં પ્રવેશ કર્યો તે પહેલાં હાથ પગ ધોઇ હમોએ મુખ્ય દ્વારમાંથી પ્રવેશ કર્યો. કે તરત મોંમાંથી ઉદ્‌ગાર નીકળી પડેલા, "અહા હા, કેટલું અદભૂત મંદિર છે!" આબરૂ ખાતર હમોએ માથે રૂમાલ બાંધ્યો, કારણ કે ઉઘાડું માથું હોવું ન જોઇએ એવો શીખ ધર્મનો નિયમ છે. હું છબી ઝડપવા જતો હતો ત્યાં તો શીખ બાળકો સારી આજુ બાજુ ફરી વળ્યાં. મેં વ્યવસ્થિત ઉભાં રાખી એક છબી ઝડપી એટલે બધાં ખુશ થઇ ગયાં.

હમો તળાવની ફરતે ફરતા ફરતા સુવર્ણ મંદિરના અંદરનાં પ્રવેશ દ્વાર આગળ આવી પહોંચ્યા. ત્યાં ઘણા માણસો વિશ્રાંતિ લઇ રહ્યાં હતાં. તાપ પુષ્કળ હતો, અમે મંદિરમાં પ્રવેશ કર્યો. પ્રાર્થના વાજીંત્રો સાથે થતી હતી. અહીં લોકોની ઠઠ સારી જામી હતી. એક બાજુ ભેટ ને ફુલો અર્પણ થતાં હતાં બીજી બાજુ પ્રસાદ વહેંચાતો હતો. હમોએ ભેટ અર્પણ કર્યા બાદ પ્રસાદ લીધો. શીખ લોકો ગ્રંથને પવિત્ર માને છે. અને જે એનું વાંચન કરે તે ગ્રંથી કહેવાય. હમો બીજા ને ત્રીજા માળે પણ જઇ આવ્યા. જ્યાં ગ્રંથી ગ્રંથનું પઠન કરતો હતો. ફરતે તળાવની આજુ બાજુ પણ ગ્રંથીઓ ઘણા હતા.

મંદિરની નીચેનો અર્ધો ભાગ આરસ પહાણના પત્થરોથી જડેલો છે, જ્યારે ઉપરનો અર્ધો ભાગ તાંબાથી જડેલો છે, અને તેના ઉપર પાતળું સોનાનું પતરૂં જડયું છે, જેથી એ મંદિરનું નામ સુવર્ણ મંદિર પડેલું. શિખો એને 'હરિ મંદિર' પણ કહે છે.

આજુ બાજુ તળાવ એટલે મંદિરની શોભામાં ઘણો વધારો થાય છે. અને ફરતે દિવાઓ સળગાવવામાં આવે ત્યારે તે શોભામાં ઘણો વધારો થાય છે. કોઇ કોઇ વાર અહીં દારૂખાનું પણ ફોડવામાં આવે છે. ને મંદિરને શણગારવામાં આવે છે ત્યારે માનવ મેદની સારી ભેગી થાય છે.

જલીયાનવાલા બાગ

સુવર્ણ મંદિરથી થોડે જ દુર જગ વિખ્યાત જલીયાનવાલા બાગ છે. જનરલ ડાયરે, આ જગ્યાએ ડાયર શાહી વાપરી હતી.

તા. ૧૩–૪–૧૯૧૯ના દિને આ જલીયાનવાલા બાગમાં એક રાજકીય સભા મળી હતી. એ બાગની ફરતે દિવાલો આવેલી છે અને એકજ પ્રવેશ દ્વાર. તે એટલું નાનું કે માંડ બે માણસો સાથે ચાલી શકે! ડાયર સાહેબે એ પ્રવેશ દ્વાર નજીક જ બંદુકો ગોઠવી શાંત મેદની પર ગોળીબાર કરવાનો હુકમ છોડયો હતો.

જે જગ્યાએથી ગોળીબાર કર્યો તે જગ્યાએ સરકાર તરફથી લખાણ વાળાં પાટિયાં ગોઠવેલાં માલમ પડે છે. અને ગોળીનાં ચિન્હ હજી પણ દિવાલ પર જોવા મળે છે.

એ બાગમાં એક મોટો કુવો છે. અને ગોળીબારથી બચવા માટે ઘણાં માણસો એ કુવામાં કુદી પડયા હતા.

આજે એ બાગ રાજકીય ને સામાજીક પ્રવૃત્તિનું એક મુખ્ય સ્થળ બનેલો છે.

દુર્ગીઆના મંદિર

સુવર્ણ મંદિરની નકલ કરતું એજ શહેરમાં બીજું મંદિર હોય તો તે દુર્ગીઆના મંદિર છે. એની ફરતે પણ મોટું તળાવ છે. રાત્રે દિવાઓથી શણગારવામાં આવે છે, જેથી રળિયામણું લાગે છે. એ મંદિરમાં દુર્ગા મા ની મૂર્તી છે. અને તે તાજેતરમાંજ બાંધવામાં આવ્યું છે.

અહીં કોલેજો ઘણી છે. પણ તેમાં ખાલસા કોલેજ પ્રખ્યાત છે. શિખોની છે છતાં બધી વર્ણોના વિદ્યાર્થીઓ માટે ખુલ્લી છે.

આંખના સારાંમાં સારા ડોકટરો પણ અહીં છે. દીલ્હીના દુર દુર શહેરોમાંથી પણ આંખની સારવાર માટે માણસો અહીં આવે છે.

વર્ષો પહેલાં જે પ્રદેશમાં સ્વતંત્રતા માટે પ્રતિજ્ઞા કરવામાં આવેલી, ત્યાં હમણાંજ કોંગ્રેસનું ૬૧મું અધિવેશન ભરાઇ ગયું. એ પ્રદેશમાં પણ ભાષા વાર પ્રાંત માટે ઝગડો ચાલે છે.

શ્રી. ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશનનું વાર્ષીક સંમેલન

શ્રી ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશનનું ૩૬મું વાર્ષીક સંમેલન તા. ૩૦–૩–૫૬ને શુક્રવારે બપોર બાદ ૧–૧૫ કલાકે સ્ટેન્ડર્ટન નિવાસી શ્રીમાન ભુલાભાઇ પ્રેમજીના પ્રમુખસ્થાને મળશે. સૌ પ્રજાપતિ ભાઇ બહેનોને સંમેલનમાં પધારવા અમારૂં આગ્રહભર્યું આમંત્રણ છે.

સંમેલન કામકાજ: (૧) મીનીટ તથા મંત્રીનો રીપોર્ટ; (૨) હિસાબની રજુઆત; (૩) ઠરાવો; (૪) ચુંટણી; (૫) પરચુરણ.

લી. દર્શનાભિલાષી સેવકો
સ્વાગત પ્રમુખ: રણછોડભાઇ ભગાભાઈ,
સ્વાગત મંત્રી: ડાહ્યાભાઇ ગોવીંદજી.
વિજયદેવ રતનજી મીસ્ત્રી.
મંત્રી: શ્રી. ટ્રાં. પ્ર. એ.

P.O. Box 2156 Tel. Add.: "Bhaisons" Phone: 28290

K. HARIBHAI

(ESTABLISHED 1905)

Wholesale Produce and General Merchant.

Importer of all kinds of Eastern Produce.

We buy all kinds of S.A. Produce for Cash.

Special offer of the following best quality Imported goods. (Open Stocks)

		per lb.
No. 1.	Oily Toordhall	1/3
"	Chana dhall ...	11d.
Pure	Chanaflour ...	1/-
"	Urad Flour ...	1/7
	Urad Dhall ...	1/3
	Moong Dhall	1/1
	Whole Moong	6d.
	Whole Urad ...	6d.
	Special Peadhall	10d.
	Ordinary Peadhall	7d.
	Egyptian Rice	10d.
	Whole Bk. Masoor	7d.
	Masoor Dhall Red	1/-
	Tamarind (Amli)	3/3

	per lb.
T/Grade Loose Tea ...	4/3
Severdhani Sopari	7/
S.B. Nuts No 2.	2/6
Jeera	2/-
Variari (Soomph)	2/-
Mustard Seeds	2/-
Methi Seeds	1/3
Whole Dhana	1/3
Jaggory (Gor)	1/3
Pure Chillie Powder ...	3/-
Pure Haldi Powder ...	2/-
Cocoanuts (Fresh Water) 47/6 per bag of 75	

ALL ORDERS TO ACCOMPANY CASH

Prices f.o.r. Durban.

We are Stockists of all varieties of Dried Beans.

We supply best Natal Ginger—Price on application.

Prompt attention given to Country orders.

Trade inquiries invited.

Note our Add.: 81 Victoria St., DURBAN.

સમાચાર સંગ્રહ

રોડેશીયાના ખબર

—શીલીંગ્સ્ટોનમાં પેરેન્ટ્સ-ટીચર્સ એસોસીએશનના આશ્રયે શ્રી જવાહરલાલ નેહરૂની રશીયા અને યુરોપની મુલાકાતથી દુનીયામાં ઉંડો રસ ઉત્પન્ન થયેલો તેની ફીલ્મ તા. ૨૮-૨-૫૬ની રાતે કોરોનેશન ગુજરાતી સ્કુલમાં જનતાને બતાવવામાં આવી હતી જે પ્રસંગે ગોરા પ્રેક્ષકોને પણ આમંત્રિત કરવા બદલ સંસ્થાને ધન્યવાદ ઘટે છે. આ ફીલ્મ મધ્ય આફ્રીકાના મુખ્ય મુખ્ય શહેરોમાં એવી જ રીતે બતાવાય એ ઇચ્છનીય છે.

યુનીયનનું અવનવું

—દક્ષીણ આફ્રીકાની સરકારે કેપ પ્રાંતના કલર્ડ વોટર્સને મતાધિકારથી બસેલ્વ.ના નિર્ણયનો વિરોધ જગતભરમાં ઉઠાવવાની હાકલ લંડનના સેંપ પોલ્સ કેથીડ્રલના પ્રીસેન્ટર કેનન એલ. જહોન કોલીન્સે ૨૪-૩-૫૬ના દિને કરી હતી. (સાપા-રૂટર)

—જોહાનીસબર્ગથી જણાવાયું છે કે દક્ષિણ આફ્રીકાનાં રવીવારનાં મુખ્ય છાપાઓ 'સન્ડે ટાઇમ્સ', 'ડાખબેક', 'સન્ડે એક્ષપ્રેસ' (જોહાનીસબર્ગ) અને 'સન્ડે ટ્રીબ્યુન' (ડરબન)નો ભાવ ૧૮મી માર્ચથી ચાર પેનીને બદલે ૭ પેની થશે (સાપા)

—'સાપા'નો ઇસ્ટલંડનનો સંદેશો જણાવે છે કે નાટાલ એર લાઇન્સ (પ્રા.) લીમીટેડના મેનેજમેન્ટના માનમાં ૨૧-૨-૫૬ના રોજે અત્રે એક રીસીપ્શન અપાયેલું જેમાં એ કંપનીના એક એરોપ્લેનને "સીટી ઓફ ઇસ્ટલંડન" નામ અપાયું હતું. આ કંપની ઇસ્ટલંડન કવીન્સટાઉન-અમટાટા-ડરબન વચ્ચે એર સર્વીસ દોડાવે છે.

—પોર્ટ એલીઝાબેથથી મોટરે કેપટાઉન જવાના નેશનલ રોડપર બાઉરીટ્ઝ રીવર ગોર્જ પર ૯૦ હજાર પાઉન્ડના ખર્ચે બંધાતો નવો પુલ ૫૦૦ ફીટ લંબો અને જમીનથી ૪૦૬ ફીટની ઉંચાઇએ એક ઇટાલીયન કંપની બાંધે છે જે દુનીયામાં એ જાતના પુલમાં બીજો અને દક્ષિણ ગોળાર્ધમાં ઉંચામાં ઉંચો છે. આવતા ૭ માસની અંદર એ તઇયાર થઇ જશે. ('નાટાલ ડેઇલી ન્યુઝ' ૨૩-૨-૫૬

-અંગ્રેજી સહિત આફ્રીકાન્સ રખી તરીકેનાં શિક્ષણ આપવા માટે સ્થપાયેલી છે. ('નાટાલ વીટનેસ' ૨૮-૨-૫૬)

વિદેશની વિવિધતા

—'ટાસ'ના સંદેશા મુજબ "તુર્કમેન એકેડેમી ઓફ સાયન્સ"ના પ્રોફેસર સીરનાવે મૂળ સંસ્કૃત ભગવદ્ગીતાનો રશીયન ભાષામાં અનુવાદ પૂર્ણ કર્યો છે. તે એ એકેડેમી તરફથી આ વર્ષમાં પ્રસિદ્ધ થઇ જશે.

—વોશીંગ્ટન ખાતેની વિદેશ કચેરીની એક યાદી જણાવે છે કે સ્ટેટ સેક્રેટરી જહોન ફોસ્ટર ડલેસ કરાંચીમાં મળનારી બગદાદ પેક્ટની બેઠકમાં હાજરી આપ્યા પછી માર્ચની નવમી તારીખે નવી દિલ્હી આવશે તેઓ ભારતમાં ત્રણ દિવસ રોકાયા પછી સીલોન, ઇન્ડોનેશીયા, થાઇલેન્ડ, સાઉથ વીયેટનામ ફીલીપાઇન્સ, સાઉથ કોરીયા અને જાપાનની મુલાકાતે જશે.

—વોશીંગ્ટનમાં ૨૨-૨-૫૬ના રોજે પ્રેસીડંટ આઇઝન હુવરે તેમના નજીકના મિત્રો સમક્ષ સંમતિ દર્શાવી હતી કે પ્રમુખની ચુંટણીમાં તેમને ઉમેદવાર તરીકે મૂકશે તો તેઓ બીજીવાર પ્રમુખ પદે ચાલુ રહેશે.

—'યુનેસ્કો' જણાવે છે કે ઓસ્ટ્રેલીયામાં ન્યુ સાઉથ વેલ્સની પ્રાંતિક સરકારે સીડનીના હાર્બરપર નવું નેશનલ ઓપેરા હાઉસ બંધાવાની ડીઝાઇનો માટે આંતરરાષ્ટ્રિય હરિફાઇ ગોઠવવાનું નક્કી કર્યું છે જે હરિફાઇમાં કોઇ પણ દેશનો રજીસ્ટર્ડ આર્કીટેક્ટ ૧૫-૩-૧૯૫૬ સુધીમાં ભાગ લઇ શકશે એ માટે પાઉન્ડ પાંચ હજારનું પહેલું ત્રણ અને બે હજારનું બીજું તથા ત્રીજું ઇનામ આપવા જાહેર કર્યું છે.

—પારીસથી 'યુનેસ્કો'ના ૨૦-૨-૫૬ના સમાચાર છે કે 'ઇકાફે' (ઇકોનોમિક કમીશન ફોર એશીયા એન્ડ ધી ફાર ઇસ્ટ)ની આવતે મહિને બેંગલોર (ભારત) ખાતે મળનારી કમીટીમાં એશીયામાં એટોમીક એનર્જીની જરૂરીયાતવાળા દેશોને મદદ કરવાની વિચારણા થશે જેમાં ટેકનીશીયનને તાલીમ આપવાની, ન્યુક્લેર ટેકનીકની આંતરરાષ્ટ્રીય સમાચારો આપવાની અને રેડીયો એક્ટીવ મીનરલના કુદરતી સ્થળોની શોધખોળનો સમાવેશ થાય છે.

વગેરેના ખર્ચ સહિત અભ્યાસ કરવા માટે આવવાનું આમંત્રણ આપ્યું છે અને માટે સંસ્થાએ ફાળો કરતાં એકજ દિવસમાં સાત સો પાઉન્ડ થઇ ગયા હતા.

—મીસીસીપીના ડેમોક્રેટીક સભ્ય સેનેટર જેમ્સ ઓ. ઇસ્ટલેન્ડે મોન્ટગોમરી-અલાબામાની વાઇટ સીટીઝન્સ કાઉન્સીલની રેલીને ૧૦-૨-૫૬ના દિને કહ્યું હતું કે દરેક દેશ, શહેર અને પ્રજાએ રંગભેદને નાબુદ કરવાની લડત માટે વ્યવસ્થિત થવું જ જોઇએ.

—દુધનો નવો દુન્યવી રેકોર્ડ-લીનબીનોટીંગહામશાયરથી ૨૭-૨-૫૬ના 'સાપા' જણાવે છે કે કલાનવીલ લેડી બટરફ્લાઇ ૮મી નામની પેડીગ્રી શોર્ટહોર્ન ગાયે ૫૫૫ દિવસમાં ૪૦૨૧ ગેલન દુધ આપ્યું છે આ ગાયનો રેકર્ડ 'લેડીબટરફ્લાઇ' નામની ગાયનો ૪૯૭ દિવસમાં ૩૩૯૦ ગેલનનો હતો.

—'સાપા યુનાઇટેડ પ્રેસ' જણાવે છે કે પશ્ચિમ ગોળાર્ધમાં આવેલાં ૩ કરોડની વસતીવાળાં બ્રીટનનાં ૧૨ નાનાં સંસ્થાનોના પ્રતિનિધિઓની કોન્ફરન્સ કોલોનીયલ સેક્રેટરી મી. એલન લેનક્ષ બોયડ સાથે વેસ્ટઇન્ડીઝ ફેડરેશન અંગે વિચાર કરવા ૭મી ફેબ્રુઆરીથી લંડનમાં મળેલી તેમાં કેરીબીયન ફેડરેશન રચવા માટે ૧૯૫૮માં ૧લી જાન્યુઆરીથી ૩૧મી માર્ચના ગાળામાં ફેડરલ ચુંટણી કરવાનો ૨૨મી ફેબ્રુઆરીએ નિર્ણય થયો છે.

—જોહાનીસબર્ગથી 'ડેલી ન્યુઝ'નો ખબરપત્રી ૧૮-૨-૫૬ના જણાવે છે ન્યાઝાલેન્ડમાં કેટલાક ખાસ સંજોગોમાં હવે નેટીવોને નોન-યુરોપીયન તરીકે સંબોધવાને બદલે યુરોપીયનોને નોન-આફ્રીકન તરીકે સંબોધવા પડે છે ગોરા એશીયન અને કલર્ડોને નોન-આફ્રીકન કહેવાય છે.

—યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સનાં એટોમીક એનર્જી કમીશને જણાવ્યું છે કે તેણે મીડ-વેસ્ટર્ન યુનીવર્સીટીઝ રીસર્ચ એસોસીએશનને દુનીયાનું મોટામાં મોટી શક્તિવાળું 'એટોમીક સ્મેશર' બાંધવાની સત્તા આપી છે.

—કોરીયાની લડાઇમાં કેદ પકડાયેલા ૫૫ ચાઇનીઝ અને કોરીયન કેદીઓએ સુલેહ પછી પોતાના વતનમાં જવાની ના પાડેલી તેઓને હમણાં બ્રાઝીલની સરકારે સ્વીકારીને કામ આપવા નક્કી કર્યું છે. યુ. પીલ. ટોંગ નામના એક માણસે કહ્યું છે કે અમારા કુટુંબ અને ઘરનો તો નાશ થઇ ગયેલો છે ત્યાં કોમ્યુનીસ્ટો સાથે ગુલામની દશામાં રહેવું પડે જેથીજ અમે ધીરજથી આજના દિવસની રાહ જોઇ રહેલા હવે બ્રાઝીલે અમોને અપનાવ્યા તે માટે કૃતજ્ઞ છીએ.

—૨૦-૨-૫૬ના રોજે સાઇગોનથી પારીસ જતું ફ્રેંચ એરલાઇનર કેરોથી ૧૫ માઇલ પર તૂટી પડવાથી ૬૪ માણસો પૈકી ૫૨ મરી ગયાં હતાં એ દિવસ પર બ્રીટીશ સીવીલ એર લાઇનનું એરોપ્લેન ૧૮મીએ વેલેટા-માલ્ટા નજીક તૂટી પડવાથી તેમાંનાં સઘળાં ૫૧ માણસો મરી ગયાં હતાં અને ૧૭મીએ યુનાઇટેડ સ્ટેટમાં નેવી ટ્રાંસપોર્ટ પ્લેન કાલીફોર્નીયામાં તૂટી પડતાં ૩૮ માણસોના જાન ગયા હતા.

—લંડનમાં હાઉસ ઓફ કોમન્સે ૧૬-૨-૫૬ના રોજે ૨૯૩ વિરૂદ્ધ ૨૬૨ મતથી બ્રિટનમાં ખુન માટે ફાંસીની સજા થતી તે રદ કરી છે.

—બાલ્ટીક સમુદ્ર અને પશ્ચિમ યુરોપમાં ગયા માસમાં ૧૮ ડીગ્રી સુધી પડેલી સખત ઠંડીના પરિણામે ૮૬ સ્થળો મળીને ૮૦૮ ઉપર મરણ નોંધાયાં છે.

—યુનાઇટેડ સ્ટેટના ઇંડીયાનાપોલીસ શહેરની ડયુક યુનીવર્સીટીના સરજનોએ જાહેર કર્યું છે કે હવેથી નવી જાતનાં આર્ટીફીશ્યલ લંગથી અઢી કલાકનું હૃદયનું મોટું ઓપરેશન પણ થઇ શકશે.

—કોપનહેગનથી એક ડેનીશ ડોક્ટર પેર હેન્સને ટેલીવીઝન બ્રોડકાસ્ટમાં આગાહી આપતાં કહ્યું છે કે એટોમીક સાયન્સની સફળતા થયા પછી માણસનું સરેરાસ આયુષ્ય ૬૫ વર્ષનું હમણાં ગણાય છે તેને બદલે ૮૦૦ વર્ષનું થાય એવી સંભાવના છે.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE.

MASTER BROS.
(PTY) LTD.
33 West Street, JOHANNESBURG.
MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

<u>અમારી નવી ચાલુ વાર્તા</u>

ધુપ સુગંધ

લેખક: સોપાન

પ્રકરણ આઠમું

(ગતાંકથી ચાલુ)

લાગણીથી છલકાતા સ્વરે કમલેશ બોલ્યો. 'એમ થાય છે માધવી, આજે સાથે જ રહીએ. આમ ચાલ્યા જ કરીએ!' માધવી જરા ચમકી ગઇ. એણે કમલેશના ચહેરા સામે જોયું. ત્યાં હૈયાની લાગણીનું રક્તવર્ણું પ્રતિબીંબ ઉપસી આવ્યું હતું. એ વિચારમાં પડી ગઇ.

'તમને મોડું થશે, કેમ?' કમલેશ તરત જ બોલ્યો ને ઉભો રહી ગયો. એના સ્વરમાં સહેજ લાચારી આવી ગઇ.

'થોડીવાર બેસીએ, આ વાડીમાં.' માધવી સહાનુભૂતિથી બોલી ને વાડી ની બાજુએ વળી. કમલેશ અવશ બની એની પાછળ ચાલ્યો એક ઘટાદાર વૃક્ષની નીચે બંને બેઠાં. સૂર્ય ઉંચે ચડયો હતો અને પ્રભાતની આહ્‌લાદક હવા પણ નહોતી છતાં આસપાસનું દૃશ્ય સુંદર લાગતું હતું. અચાનક માધવીને યાદ આવ્યું: 'તમે તો આજે ચા–નાસ્તો પણ લીધો નથી!'

'એની કંઇ જરૂર જ નથી.' કમલેશ બોલ્યો.

'એમ કંઇ ચાલે?' માધવી ઉભી થઇને બોલી. 'ચાલો, સ્ટેશન ઉપર જઇએ. ત્યાં કંઇક મળી રહેશે.'

'મને અહીં સારૂં લાગે છે.' લાગણી ભર્યા સ્વરે કમલેશે કહ્યું ને ઝાડના થડને અઢેલીને તે નિરાંતે બેઠો. માધવી ઉભી જ રહી ગઇ!

'હું ખરૂં કહું છું, અત્યારે અહીં નિરાંતે બેસવા સિવાય બીજી કોઇ ઇચ્છા નથી મારા મનમાં.' કમલેશે કહ્યું.

માધવી મૂંઝાઇ. કમલેશે ચા નાસ્તો નથી લીધાં તે વિચાર તો એના મનમાં હતો જ, પણ કમલેશની સ્થિતિ જોતાં એમ લાગ્યું કે તે સમયસર ઘેર પહોંચી શકશે નહિ. કમલેશ એની મૂંઝવણ પામી ગયો. ઉભો થતાં એ બોલ્યો:

'માફ કરજો, તમને મોડું થાય છે એ વાત જ હું ભૂલી ગયો.'

માધવી એના શબ્દોમાં અને ચહેરા ઉપર વ્યકત થતું દુઃખ વાંચી શકી, પણ શું કરવું તે એને સૂઝયું નહિ. કમલેશે પગ ઉપાડયો કે એ પણ ચાલવા લાગી. બંને પોતાના વિચારોમાં ડુબેલાં હતાં એટલે માર્ગમાં કશી વાત કરી શકયાં નહિ. સ્ટેશન નજીક આવતાં માધવીએ કહ્યું: 'તમને મેં દુભવ્યા ખરૂં?'

'ના, ના, તમારે સમયસર જવું જ જોઇએ. આટલી સહાનુભૂતિ ને સહૃદયતાથી તમે વાત સાંભળી તે ઓછું નથી.' કમલેશ પ્રયત્નપૂર્વક હસતો બોલ્યો.

'હું ખરેખર દિલગીર છું. તમારી પાસે બેસવાની અને તમને સંતોષ આપવાની મારી કેટલી ઇચ્છા છે તે કેમ સમજાવું?...પણ મારે જવું જ જોઇએ.' માધવી લાગણીથી બોલી.

'હું સમજુ છું બધું. આવી ઇચ્છા સામાન્ય રીતે મને કદી થતી નથી. કોઇને મેં ભાગ્યે જ કોઇ બાબતમાં આગ્રહ કર્યો હશે....'

સ્ટેશન નજીક તેઓ આવી પહોંચ્યાં. ટિકિટ લઇ પ્લેટફોર્મમાં દાખલ થયાં કે માધવીએ કહ્યું: 'પહેલાં ચા-લઇ લો. સાથે બીજું પણ કંઇ લો.'

કમલેશ હસ્યો: 'હું સાચું કહું છું. મને જરી યે ભુખ નથી, ઇચ્છા પણ નથી.'

માધવીને આ સાચું ન લાગ્યું. એને દુઃખ પણ થયું, પણ તે બોલી નહિ. સ્ટેશન ઉપર ગાડી ઉભી હતી તેમાં જઇને બંને બેઠાં પણ એકબીજા સાથે વાત કરી શકયાં નહિ. મન કંઇક ભારે થઇ-ગયાં હતાં.

અચાનક કમલેશે પૂછયું: 'સાંજે મળી શકશો?'

'આજે?' માધવી ચમકી ગઇ.

'નહિ ફાવે?'

'ઘેર ગયા પછી ખબર પડે...પ્રયત્ન કરૂં...ચોકકસ ન કહી શકું.' માધવી મનમાં મૂઝાતી બોલી ગઇ. કમલેશ એના ચહેરા ઉપર જોઇ રહ્યો હતો એટલે આ મુંઝવણ સમજી શકયો. તરત જ એને થયું, 'મારે માધવીની સ્થિતિનો વિચાર કરવો જોઇએ. કેવળ મારી લાગણી જ ન જોવી જોઇએ.' એણે કહ્યું:

'કંઇ નહિ. એમ મૂંઝાવાની જરૂર નથી. કાલે મળીશું. આજે ભૂતકાળ ને સંભાર્યો એટલે સહાનુભૂતિ મેળવવા ની વૃત્તિ થઇ આવી.' નિખાલસ ભાવે તે બોલ્યા.

'સહાનુભૂતિ મારા દિલમાં છે જ, એથી વધુ પણ છે.' પ્રેમને કરૂણા ભર્યાં નેત્ર એની સામે જોતાં માધવી બોલી.

'હું જોઇ શકું છું, સ્વીકારૂં પણ છું.'

'તો ચા કેમ ન લીધી?'

'એટલું બધું તમારા મનમાં એનું મહત્ત્વ છે? ચાલો સાથે જ પીએ.' કમલેશ બોલ્યો ને ઉભો થયો. માધવી પણ પ્રસન્નતાથી ઉઠી. એ જ વખતે ગાડી ઉપડવાની વ્હીસલ વાગી. માધવી ખચકાઇ, પણ કમલેશ નીચે ઉતરી ગયો. માધવી પળવાર થોભી, પણ ગાડી ચાલુ થતાં તે પણ ઝડપથી ઉતરી ગઇ. એમાંથી કોઇને ખ્યાલ ન રહ્યો કે બીજી ગાડી દોઢેક કલાક સુધી મળી શકવાની નથી.

બંનેએ સ્ટોલ ઉપર ચા પીધી. માધવીના આગ્રહથી કમલેશે થોડો નાસ્તો પણ લીધો એ પછી એમણે બીજી ગાડી માટે પૃછયું. જવાબ મળ્યો: 'એક વાગે મળશે.' બંને ચમકી ગયાં. કમલેશ અપરાધીની પેઠે માધવી સામે જોઇ રહ્યો. માધવી ચિન્તાથી રડવા જેવી થઇ ગઇ. એને તરત જ વિચારો આવ્યા: 'પિતાજી રાહ જોઇને જમશે નહિ, બા અકળાશે... વધુ મોડું થતાં કોલેજ ઉપર ગાડી મોકલશે...બહેનપણીઓને ત્યાં તપાસ કરશે.' માધવીનું માથું ફરવા લાગ્યું. કમલેશે હજી સુધી આ સ્થિતિની આટલી ગંભીરતા પિછાણી નહોતી. એ મનમાં મૂંઝાતો માધવીના મુખભાવ જોઈ રહ્યો.

માધવીને થયું, સાચું કહી દઉં. એ બોલી: 'ઘેર હું ખોટું કહીને આવી છું. એમ કહ્યું છે કે નાટક ની તઇયારી માટે જાઉં છું!'

'એમ શા માટે?' કમલેશે આશ્ચર્ય થી પુછયું.

'તો શું કહું? બીજી રીતે હું આવી શકું નહિ. મારા બા–બાપુજીથી એ સહન થાય નહિ. તેઓ...તેઓ...' માધવી આગળ બોલી શકી નહિ, પણ કમલેશે એ વાકય પૂરૂં કર્યું: 'જૂના વિચારના છે?'

'છેક એમ તો નહિ, પણ આ પ્રકારનાં મિલન ને મૈત્રી એમને ગમે નહિ.'

'તમને એમનો ડર લાગે છે?' માધવી સામે દૃષ્ટિ સ્થિર કરી કમલેશે સહાનુભૂતિથી પુછયું.

'ડર? ડર? હા, ડર તો લાગે છે, પણ બરાબર સમજ નથી પડતી. બા–બાપુજીને મારા ઉપર અપાર પ્રેમ છે. હું જ એમનો જીવનઆધાર હોઉં એવું છે. કદી મને ઉંચે સાદે કંઇ કહ્યું નથી ને મારી એકે ય ઇચ્છા અણપુરાયેલી એમણે રહેવા દીધી નથી. છતાં હું એમનાથી ભય ને સંકોચ અનુભવું છું. એમને દુઃખ ઉપજે એવું મારાથી કંઇ થઇ શકે નહિ. હું કરૂં પણ નહિ.' સરળ ભાવે માધવી બોલી ગઈ.

ડર? ડર? હા, પ્રેમ અને વાત્સલ્ય છતાં અવજ્ઞાનો છાનો ડર લાગે છે એને

માધવી આસપાસ નજર કરી નજીક ના એક બાંકડા ઉપર બેઠી. કમલેશ એની પાસે આવીને બેઠો. ધીમેથી એણે કહ્યું: 'મારે કારણે જ આમ થયું, પરંતુ હવે શું થઇ શકે?'

માધવી એની સામે જોતાં સાચે જ રડી પડી. એની આંખો છલકાવા લાગી. કમલેશથી આ સહન થયું નહિ. એણે કહ્યું: 'કંઇક ઉપાય કરીએ, મોટર શોધીએ, ઘેર સંદેશો પહોંચાડીએ.'

માધવી બોલી: 'બધું નકામું છે. સંદેશો પહોંચાડાય નહિ અને મોટર અહીંથી સમયસર પહોંચે નહિ. રસ્તો પણ કદાચ સારો નથી.'

'તો શું કરવું?'

'કંઈ નહિ, જે થશે તે ભોગવી લઇશ.' કંઇક હીંમતથી માધવીએ કહ્યું. એના મનમાં વિચાર આવ્યો: 'કમલેશ તો કશું જાણતો જ નથી મારે વિષે. હું શી રીતે આવી છું એની તેને ખબર હોત તો વિરાર સુધી આવવાનું જ એ ન વિચારત. દોષ એનો નથી, મારો છે. મેં જ એને...'

'શા વિચાર ચાલે છે તે હું જાણી શકું?' કમલેશે વચ્ચે જ પૂછયું.

'પિતાજી શું કરે છે?' કમલેશે પૂછયું.

'એ બધું હું કહીશ, પણ અત્યારે તો મને થાય છે કે એક વાગશે ને એમની ધીરજ ખુટશે. ચારે બાજુ તેઓ તપાસ કરવા લાગશે.'

'તો શું કરીશું?'

'એ જ વિચારૂં છું. કંઇ રસ્તો સૂઝતો નથી.'

'બે અઢી વાગે તો ઘેર પહોંચી જવાશે' કમલેશ બોલ્યો.

'એ તો ખરૂં.' માધવી સહેજ સ્વસ્થ થઇ હોય એમ લાગ્યું. કમલેશ સામે જોઇ એણે પૂછયું. 'અહીંથી સીધા દવેસાહેબને ત્યાં જઇએ અને હું ત્યાંથી બાપુજીને ફોન કરૂં તો?'

'શું કહેશો?'

'કહીશ, બહુ મોડું થયું ને દવેસાહેબ ના આગ્રહથી એમને ત્યાં જ જમી લીધું?' માધવીનું મન હળવું થવા લાગ્યું. કમલેશને પણ એ જ ઉપાય ઠીક લાગ્યો, પણ એના મનમાં કંઇક સંતાપ થવા લાગ્યો. બળપુર્વક એ લાગણીને એણે દબાવી દીધી. તરત

જ બીજો વિચાર મનમાં દાખલ થયો: 'આ રીતે તો માધવી સાંજ સુધી પણ રોકાઈ શકે.' ધીમેથી એ બોલ્યો:

'પછી તો ઘેર જવાની ઉતાવળ જ ન રહે, કેમ?'

'બાપુજી શું કહે છે તે ઉપર બધો આધાર છે.'

'જો અનુકુળ હશે તો સાંજ સુધી રહેશો!' કમલેશે લાગણીભર સ્વરે પૂછ્યું.

'રહીશ.' માધવી બોલી. કમલેશના રોમરોમમાં આનંદ વ્યાપી ગયો. આ યુક્તિ સૂઝતાં માધવીનું મન પણ આનંદમાં આવી ગયું હતું. એ બોલી:

'હવે મારા વિષે પૂછવું હોય તે પૂછો.'

'હવે કંઈ પૂછવું નથી, બધું સમજી ગયો.'

એ પછી બંનેએ આનંદની વાતોમાં જ સમય પસાર કર્યો. કમલેશના ભૂતકાળની થોડી વાતો થઈ, નાટકની વાતે પણ ચડ્યાં, માધવીના કુટુંબ અને ઉછેરની પણ કેટલીક વાતો નીકળી. અન્તે તરલિકા આગળ તેઓ આવ્યા. કમલેશે પૂછ્યું:

'એ તમારી ખાસ મિત્ર છે, ખરું?'

'એમ જ ગણાય, બીજી કોઈ મિત્ર છે નહિ એટલે એ ખાસ...હંમેશાં એ મને મદદરૂપ થતી હોય છે.'

'બીજું કોઈ મિત્ર છે, તમારું!'

'છે અથવા થાય છે.' હસીને માધવીએ કહ્યું. કમલેશ એનો મર્મ સમજી ગયો ને પ્રસન્ન થયો. માધવીએ સામે પુછ્યું:

'તમારે નિકટતમ મૈત્રી કોની સાથે, એટલે કે પરમ મિત્ર કોણ?'

'માધવી.' કમલેશ અન્તર ઠાલવતો હોય એમ બોલ્યો. માધવીના મુખ ઉપર લજ્જા ને હર્ષના મિશ્રિત ભાવોની લાલી પથરાઈ ગઈ.

ગાડી પ્લેટફોર્મ ઉપર આવી. બંને અંદર જઈને બેઠાં. માધવીના મનમાં વળી ઘરના વિચારો શરૂ થયા. બીજા બેચાર ઉતારૂઓ એમની નજીક આવીને બેઠા. કમલેશ ધીમેથી બોલ્યો: 'જીવનની કોઈ નવી દિશા ઉઘડતી હોય એવું લાગે છે, માધવી!'

માધવી ઘરની ચીંતામાં હતી છતાં કમલેશના આનન્દોદ્‌ગારને એણે સ્મિતથી ઝીલ્યા. થોડીવારે વધુ ઉતારૂઓ દાખલ થયા ને ગાડી ઉપડી એ પછી સામાન્ય વાતગીનો અને મનની દુનીયાનું પરિભ્રમણ શરૂ થયું ગાડી જ્યારે ચર્ચગેટ પહોંચી ત્યારે ઝડપથી તેઓ ઉતર્યાં અને દવેસાહેબના નિવાસસ્થાન તરફ લગભગ દોડ્યાં.

દવેસાહેબ ભોજનથી પરવારી આરામથી બેઠા હતા. કમલેશને જોઈ ઉમળકાભેર આવકાર આપ્યો. માધવીના નમસ્કાર પણ હેતથી ઝીલ્યા. બંને બેઠાં એટલે પુછ્યું: 'શું આવવું થયું? બોલો.'

'અમારા નાટક અંગે થોડી વાત કરવી છે.' કમલેશ બોલ્યો.

'હું જરા...' માધવી સંકોચ સાથે બોલી.

'હું ભૂલી ગયો.' કમલેશે એની વાત ઉપાડી લીધી. દવેસાહેબ સામે જોઈ પુછ્યું:

'અહીં બાજુમાં ફોન છે ને?' તરત જ માધવી બાજુ જોઈને કહ્યું: 'તમે એકલાં જશો કે હું આવું?'

'હું જઈ આવીશ.' બોલતી માધવી ઉભી થઈ. દવેસાહેબે સરળ ભાવે સ્થળ બતાવ્યું ને સાથે એમની નાની પુત્રીને પણ મોકલી.

પાંચેક મિનિટમાં જ માધવી પાછી આવી. એના પગમાં ઝડપ હતી, આંખમાં ભય હતો, મુખ ઉપર લોહી ધસી આવવાની રતાશ હતી. કંપિત સ્વરે એ બોલી: 'મારે હમણાં જ જવું જોઈશે, પિતાજીની તબીયત સારી નથી.'

દવેસાહેબ ને કમલેશ બંને ઉભા થઈ ગયા. કમલેશે દવેસાહેબને કહ્યું: હું આવું છું.'

બંને બહાર આવ્યાં ને માધવી બોલી: 'પિતાજી હજી જમ્યા નથી, ચીંતા કરે છે. ચાર પાંચ સ્થળે ફોન કર્યો ને ગાડી દોડાવી...તરલિકા ઘેર આવી છે!'

'તરલિકા? એ શા માટે?'

'પ્રભુ જાણે...શું થશે હવે? કંઈ સમજાતું નથી!' માધવી ગભરાટમાં બોલી અને પાસેથી પસાર થતી ટેકસી રોકી તેમાં ચડી બેઠી. કમલેશને પોતાની આસપાસની દુનીયા ફરતી લાગી. એણે બે હાથે મસ્તક દબાવ્યું.

ટેકસી થોડીવારમાં જ દષ્ટિમર્યાદા બહાર નીકળી ગઈ.

—ક્રમશઃ

સાંપ્રત ભારત

[ભાલ-નલકાંઠા પ્રદેશમાં ગ્રામસેવાનું કાર્ય કરી રહેલા શ્રી સંતબાલજીએ તા. ૨૨-૨-૫૬ના પત્રમાં ભારતની પરિસ્થિતિનું બયાન નીચે મુજબ આપ્યું છે.—ઇં. ઓ.]

આફ્રીકન એશીયાઇ પરિષદ મળી તે દ્વારા ભારતની શાંતિવિસ્તારની વાતો સારી પેઠે આગેકુચ કરી રહી છે. ભારત આજે જે મહાન જવાબદારી ઉઠાવી રહ્યું છે તે જોતાં પાયાના સેવકોની ખુબજ જરૂર છે. ભારતને પોતાને આંગણે એક મોટી આફત આવી ગઈ. મુંબઈના તોફાનોએ આપણી ભારે કસોટી કરી નાંખી, જો કે તે દબાઈ ગયાં, પરંતુ આપણી પ્રાંતવાદની સાંકડી વૃત્તિ તો તેમાં આબેહુબ દેખાઈ રહી. બિહાર-બંગાળે સારો દાખલો રજુ કર્યો. અમૃતસરનાં કોંગ્રેસ અધિવેશન વખતે પં. જવાહરલાલજીએ ખુબ હૃદય ઠાલવ્યું. એની અસર પણ સારી થઈ છે. મુંબઈનો પ્રશ્ન આમ તો હજુ ચકડોળે છે, પણ આશા છે કે તે પતી જશે. ગોવાનો પ્રશ્ન પત્યો નથી. આફ્રિકામાં સંસ્થાનવાદની પકડ છે જ. લાલ ચીનને હજુ યુ.નો.માં પ્રવેશ મળતો જ નથી. આવા દેશ પરદેશના સંજોગો વચ્ચે બાપુની સત્ય અહીંસ'ની વાત, જેણે રાજકારણમાં અનેરૂં સ્થાન લીધું છે, તેને આગળ ધપાવવાનું મહાન કઠિન કામ, એકલે હાથે જાણે પંડિતજી આગળ ધપાવી રહ્યા છે તેમને જો સતત સુયોગ્ય સાથીઓનો સાથ નહીં મળે તો આવું મોટું કામ કેમ પાર પડશે? અને જો એ પાર ન પડે તો સત્ય અહીંસાનું શું થાય! જો સત્ય અહીંસા અને એ અન્વયે લવાદી સિદ્ધાંતો દુનીયામાં નહીં ચાલે તો અણુબોંબ, હાઇડ્રોજન બોંબ અને નાઇટ્રોજન બોંબ શી રીતે અટકશે? આ આપણી ચીંતાનો મહાન વિષય છે. બાકી આમ જોઈએ તો ભારતની ઇજ્જત વિશ્વમાં મોખરે છે આંતરિક રીતે પણ તે ક્રમેક્રમે આબાદિને રસ્તે કુચ કરતું જાય છે. લોક શાહીનો પ્રયોગ પણ એકંદરે સારી પેઠે સફળ થયો છે. પણ વિશ્વમાં તેણે કરવા ધારેલા શાંતિવિસ્તારના સમગ્ર પ્રયાસમાં હજુ તેણે ઘણું કરવાનું છે. આંતરિક રીતે બેકારી નિવારણ અને વિકેંદ્રિત શાસન તથા વિકેંદ્રિત અર્થરચના એટલે કે ગ્રામ-સ્વરાજ્યની દિશામાં પાયાથી જ હજુ એણે ઘણું કરવાનું છે. પરંતુ તે બધાયનો મુખ્ય આધાર સત્ય અહીંસાના સિદ્ધાંતોના પ્રચાર ઉપર છે.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ક્લીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠ્ઠલ

૨૧૩ મેડોસા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફેરેરાસટાઉન, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

અમારાં નવાં વર્ષના "ગુજરાતી" પ્રેસના સંવત ૨૦૧૨ના પંચાંગ આવી ગયાં છે.

કીંમત શી. ૫-૩ પોસ્ટેજ સાથે.

નીચેના શીરનામે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલી તુરત મંગાવી લેવા વિનંતિ છે.

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

પખવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૬ માર્ચ	હીંદુ ૨૦૧૨ મહા ફાગણ	મુસલમાન ૧૩૭૫ રજ્જબ શાબાન	પારસી ૧૩૨૫ શહેરેવર મહેર	સૂર્યોદય ક. મી.	સૂર્યાસ્ત ક. મી.	ધાર્મિક તહેવારો-ઉત્સવો
શુક્ર	૯	વદ ૧૨	૨૫	૧૦	૫-૫૫	૬-૧૯	
શની	૧૦	,, ૧૩	૨૬	૧૧	૫-૫૭	૬-૧૭	પંચક ૧૩-૪૯ પછીઃ મહા શિવરાત્રી
રવી	૧૧	,, ૧૪	૨૭	૧૨	૫-૫૯	૬-૧૫	,,
સોમ	૧૨	,, ૩૦	૨૮	૧૩	૬- ૦	૬-૧૪	,,
મંગળ	૧૩	સુદ ૧	૨૯	૧૪	૬- ૨	૬-૧૨	,,
બુધ	૧૪	,, ૨	૩૦	૧૫	૬- ૪	૬-૧૦	,, ૫૩-૨૯ સુધીઃ રામકૃષ્ણ જન્મ તિથિ
ગુરૂ	૧૫	,, ૩	૧	૧૬	૬- ૬	૬- ૮	
શુક્ર	૧૬	,, ૪	૨	૧૭	૬- ૮	૬- ૬	
શની	૧૭	,, ૫	૩	૧૮	૬- ૯	૬- ૫	
રવી	૧૮	,, ૬	૪	૧૯	૬-૧૧	૬- ૩	
સોમ	૧૯	,, ૭	૫	૨૦	૬-૧૩	૬- ૧	
મંગળ	૨૦	,, ૮	૬	૨૧	૬-૧૫	૫-૫૯	નોમનો ક્ષય છે
બુધ	૨૧	,, ૧૦	૭	૨૨	૬-૧૭	૫ ૫૭	
ગુરૂ	૨૨	,, ૧૧	૮	૨૩	૬-૧૮	૫-૫૬	આમલકી એકાદશી

જીનીવામાં જોયેલું

[પોર્ટ એલીઝાબેથના શ્રી નગીનદાસ રણછોડજી હમણા જીનીવામાં મેડીસીનનાં ત્રીજા વર્ષમાં અભ્યાસ કરે છે. તેમનો આ લેખ "યુવક" વાર્ષીકમાં અંગ્રેજી વિભાગમાં પ્રસિદ્ધ થયેલો, જેનો ગુંજરાતી અનુવાદ સંપાદકના આભાર સહ અત્રે અપાય છે.—અ. ઇ. ઓ.]

જીનીવામાં આગગાડી અગર એરોપ્લેન થી પહેલી વાર આવનાર પ્રવાસી ઓને સૌથી પહેલું જે સહજ દ્રશ્ય નજરે પડે છે તે યુ.એન ઓ ની સ્ફટિકમંડિત આલિશાન ઇમારત છે. જેને અહીંના લોકો બહુધા "પાલાઇસ ડેસ નેશન્સ" તરીકે ઓળખે છે. અમે જ્યારે આસ પાસની પરિસ્થિતિ અને માણસોના વધુ પરિચયમાં આવ્યા ત્યારે જ અમને જીનીવા શબ્દ આંતરરાષ્ટ્રીયત્વ સાથે કેમ જોડાયેલો છે તેના કારણનું ભાન થયું.

આ પાટનગર એના નામ અને યુરોપની રંગભૂમિ માટેની સંપૂર્ણ લાયકાત ધરાવે છે તે સાથે અપૂર્વ કુદરતી સૌંદર્ય પણ એનામાં રહેલું છે. શહેરના મધ્ય ભાગમાં "લેઇક ઓફ જીનીવા" સરોવર છે જેમાંથી રહોન નદીનો પ્રવાહ નીકળે છે. શહેરની ચોતરફ મહાન આલ્પ્સ પર્વત છે. જે માંહે હંમેશાં બરફ આચ્છાદિત "માઉન્ટ બ્લેન્ક"નુ શિખર એક અનુપમ સ્વરૂપે આગળ તરી આવે છે આ અને બીજી ઘણી આકર્ષકતાને લીધે પ્રતિ વર્ષે હજારો પ્રવાસીઓ અહીં ખેંચાઇ આવે છે.

પડોસના ફ્રાન્સમાં જેમ સરહદી ઓની અસર જણાય છે, તેમ સ્વીટઝરલેન્ડ પણ તેના પડોસીની અસરથી મુક્ત નથી. ખાસ કરીને જીનીવામાં ફ્રેંચ ભાષા છુટથી બોલાય છે એ સ્પષ્ટતાથી જોઇ શકાય છે અને બીજાં પણ ઉભય દેશો વચ્ચે સાંસ્કૃતિક જોડાણ હોવાનાં પુરતાં પ્રમાણો મળી આવે છે. સ્વચ્છ વિશાળ માર્ગો, અનેક ખુલ્લી છતનાં ઉપાહારગૃહો અને આનંદી સ્વભાવનાં લોકોથી આ નગરીએ "પેટીટ પારીસ" નાનું પારીસનું ઉપનામ પ્રાપ્ત કરેલું છે.

જીનીવાની વસતીમાં દુનીયાના દરેક ખુણેથી આવેલ પરદેશીના વતનીઓનુ પણ સારૂં પ્રમાણ છે. એ સમાજમાં હિંદવાસીઓના એક નાનકડા સંઘે પણ પોતાનું સ્થાન અંશતઃ જાળવેલુ છે. સંખ્યામાં એ અલ્પ હોવા છતાં આ સમુહ હિંદના દરેક વિભાગનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે. એમાં મુખ્યત્વે હીંદી કોન્સ્યુલેટ, એર ઇન્ડિઆ ઇન્ટરનેશનલ અને યુનાઇટેડ નેશન્સ સંસ્થા સાથે જોડાયેલી કેટલીક બીજી સંસ્થાઓના અંગત સભ્યો છે. જ્યારે બાકીનામાં થોડાક વેપારીઓ અને વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ થાય છે.

જણાવવા યોગ્ય છે કે જીનીવાની ઇન્ડિઅન એસોસીએશન થોડા જ સમય થી સ્થપાયેલી જેથી શિશુ અવસ્થામાં ગણાય છતાં તે આરંભથી જ સત્કાર્યો કરતી રહ્યાનું નોંધાયલું છે. આ સંસ્થાનું પ્રાથમિક દ્રષ્ટિબીંદુ તો ભારત અને સ્વીસ સંસ્કૃતિના સંબંધને વધારવાનું છે. અને તે ફિલ્મો, વ્યાખ્યાન તથા હીંદીના કલાસો દ્વારા થતું રહે છે. બધા જ હીંદુ તહેવારો પાળવામાં આવે છે અને લગભગ ભારતમાં થાય છે તેમ ઠાઠ માઠ અને આનંદથી ઉજવાય છે. એનું બીજું કાર્ય એ સંસ્થા દ્વારા નામાંકિત વ્યકિતઓને આમંત્રણ આપવાનું હોય છે. જેથી અમને પણ શ્રી જવાહરલાલ નેહરૂ, મૌલાના આઝાદ અને શ્રી કૃષ્ણમેનન જેવા નેતાની મુલાકાતનો ખાસ લાભ મળ્યો હતો. આ તો માત્રથોડાંક નામો જ દર્શાવ્યાં છે.

બીજી સંસ્થાઓમાં જેમ દરેક ખંડના વિદ્યાર્થીઓના સંપર્કમાં આવવાની તક મળે છે. તેમ આ જીનીવા યુનીવર્સીટીમાં પણ છે. ખુશી થવા જેવું છે કે સોસ્યલ સાયન્સ ફેકલ્ટીસમાં થોડીક મહિલાઓ સહિત ભારતના કેટલાક વિદ્યાર્થીઓની પણ હાજરી છે. શિક્ષા અને શિક્ષણની સુગમતા ઘણી ઉંચી કક્ષાની છે. એ યુરોપની બીજી કોઇ પણ યુનીવર્સીટી સાથે સરખાવી શકાય એવી છે.

સ્વીસ, સ્વભાવથી જ મહેનતુ અને વ્યવસ્થિત શકિતવાળો છે સામાન્ય રીતે એ લોકો માયાળુ અને ભલા હોય છે. ભારત સંબંધે તેઓ ઘણું ઓછું જાણે છે. અને તેને અંગે વિશેષ વિગત મેળવવાની તીવ્ર ઇચ્છા રાખતા હોય છે. ખાસ કરીને સંસ્કૃતિ, ધર્મ, તત્ત્વજ્ઞાન આદિના સંબંધમાં...જેથી જ હું જેને મળ્યો તે દરેક મારી સાથે ભારતની સંસ્કૃતિ તત્ત્વજ્ઞાન અને ભારત વિષે જુદી જુદી દ્રષ્ટિબીંદુથી ચર્ચા કરવા એટલા બધા ઇંતેજાર હતા કે જેથી હું જે કંઇક થોડું જાણતો હતો તેનાથી મેં તેમને સંતોષ આપવા પ્રયત્ન કર્યો હતો. પુર્વ તરફનું અને ખાસ કરીને ભારતના જ્ઞાન માટે અહીં તૃષ્ણા રહેલી છે. યોગનાં કેન્દ્રો સમગ્ર યુરોપમાં અસ્તિત્ત્વ ધરાવે છે. લોકો કંઇકને માટે તલસી રહે છે. કંઇક એટલે મનની શાંતિ અને તે પુર્વમાં છેજ એમ તેઓ દ્રઢતાથી માને છે.

એક ધ્યાન ખેંચવા જેવી બાબત છે કે નાના ગામડાનાં કેટલાંક માણસો માં આપણા રંગીન મિત્રો વિષે ઘણી વિપરિત સમજ રહેલી હોય છે.

ફ્રાંસની મારી ટુંકી મુસાફરી દરમ્યાન ત્યાં બનેલા એક બનાવની હું અત્રે યાદ આપું છું અમે એક ભોજનાલયમાં ચોતરફ ફ્રેન્ચ બાળકોની ટોળીથી ઘેરાઇને બેઠેલા હતા તેઓ અમારા તરફ જીજ્ઞાસાવૃત્તિ અને તાજુબીથી ધારી ધારીને જોઇ રહ્યાં હતાં. પછી એકાએક એક બાળક મારી પાસે આવ્યું અને મારા એક આફ્રિકન સહાધ્યાયીને બતાવીને પુછ્યું "એણે કાળો રંગ લગાડેલો છે કે એ સાચે જ કાળો જન્મેલો છે?

જો કે આવાં બાળકો તદન નિર્દોષ જ હોય છે!

જોઇએ છે
હાડકાં
તમારાં સ્ટેશન કે સાઇડીંગે
પહોંચતાં કરવા માટે
અમે ટનના
પા. ૭ આપીશું
ખાલી બેગો રેલ કીરાયું ભરી પાછી મોકલી આપીશું
વધુ વિગતો માટે લખો:
THE
BULLBRAND
FERTILIZERS LTD.
SARNIA, NATAL.

શ્રી. માવલંકરનું મરણ

અમને નોંધ લેતાં દીલગીરી થાય છે કે નાયરોબીથી આઇ.એસ આઇ. ની ૨૭મી ફેબ્રુઆરીની યાદી જણાવે છે કે ભારતરાષ્ટ્રની લોકસભાના સ્પીકર ઓનરેબલ શ્રી ગણેશ વાસુદેવ માવલંકર *B.A.L.L.B.* એડવોકેટ ૬૮ વર્ષની ઉમરે અમદાવાદમાં ગુજરી ગયા છે. હાર્ટ-એટેકના કારણે તેમની તબીયત કેટલાક સમયથી મંદ રહેતી હતી.

પંદરેક દિવસ પર પાર્લામેન્ટમાં બજેટ અંગેની મળેલી બેઠકમાં તેઓ હાજર ન રહી શકયા તે વખતે શ્રી જવાહરલાલ નેહરૂએ તેમના સ્વાસ્થ્ય માટે શુભેચ્છા વ્યકત કરી હતી.

એમનો જન્મ સને ૧૮૮૮ના નવેમ્બર માસની ૨૬મી તારીખે વડોદરામાં થયો હતો. રાજપુરમાં પ્રાથમિક શિક્ષણ લીધા પછી અમદાવાદમાં અને પછી મુંબઇની કાયદાની શાળામાં ૧૯૧૩ માં વકીલ થયા હતા. સને ૧૯૨૧માં મહાસભાના મંત્રી થયા તે પુર્વે ખેડાની નાકરની લડતમાં અને 'ઇન્ફ્લુએન્ઝા' તથા દુકાળના રાહત કાર્યમાં સારો ભાગ લીધો હતો. ૧૯૨૧માં મહાત્મા ગાંધીજીના સંપર્કમાં આવ્યા પછી વકીલાત છોડી દીધી હતી. અને ૧૯૩૦ થી ૩૩ અને ૧૯૩૫ થી ૩૬ અમદાવાદ મ્યુનીસીપાલીટીના પ્રમુખ ચુંટાયા હતા અસ્પૃશ્યતા નિવારણના કાર્યમાં સુંદર કાર્ય કર્યાના પરિણામે સાબરમતી હરિજન આશ્રમના ટ્રસ્ટી ચુંટાયેલા ૧૯૩૦ થી ૩૩ અસહકારની લડત અંગે જેલમાં રહેલા અને ૧૯૩૪ નું વર્ષ રત્નાગીરીમાં નજર કેદ રહેલા ૧૯૪૦ માં વ્યકિતગત સત્યાગ્રહ માટે સાબરમતી અને યરોડાની જેલમાં ગયેલા અને ફરી ૧૯૪૨ ની ઓગસ્ટની ૯મીની ધરપકડમાં પણ યરોડા જેલમાં પુરાયેલા જ્યાંથી ૧૦મી માર્ચ ૧૯૪૪ ના દિને છુટેલા. કસ્તુરબા નેશનલ મેમોરીયલ ફંડના ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ તથા ૧૯૪૬ માં મુંબઇની ધારાસભાના પ્રમુખ ચુંટાયેલા જુની એસેંબલીના પ્રમુખ થયા પછી સ્વતંત્ર ભારતની પહેલી પાર્લામેન્ટના સ્પીકર તરીકે નિયુક્ત થયેલા અને ૧૯૫૧ ની ચુંટણીમાં પણ તે પદે ફરી ચુંટાયેલા કોમનવેલ્થ પાર્લામેન્ટની કોન્ફરન્સ ૧૯૪૮ માં ઇંગ્લંડમાં અને ૧૯૫૨ માં કેનેડામાં મળેલી તેમાં હીંદી પાર્લામેન્ટનાં ડેલીગેશનના શ્રી માવલંકર અગ્રણી હતા. આમ સારૂં ય જીવન તેઓ દેશ સેવાનાં કાર્યોમાં જ વ્યતિત કરી ગયા છે.

[એમના મૃત્યુથી ભારતે એક પીઢ પુરૂષ ગુમાવ્યો છે. તેમના પુત્ર શ્રી પુરૂષોત્તમભાઇ અને સંબંધીઓને અમે હાર્દીક દિલસોજી પાઠવીએ છીએ.

—અ. ઇ. ઓ.]

આંતર અવલોકનની આવશ્યકતા

ફૂલી માર્ચે જોહાનીસબર્ગથી ન્યુયોર્ક થઇ ઇંગ્લંડ જવા રવાના થયા તે અગાઉ ફાધર ટ્રેવર હડલસ્ટને તાજેતર માં જ જોહાનીસબર્ગમાં સ્થપાયેલી એક નવી સંસ્થા 'પ્રોગ્રેસીવ એશોશીએશન' ની પહેલી લંચન મીટીંગમાં કહ્યું હતું કે આજની દક્ષિણ આફ્રિકાની યુરોપીયન સોસાયટીઓ ખરૂં શું છે તે જાણે છે તો પણ તે વિગતને પ્રગટ નથી કરતી એ તેમની એક મોટામાં મોટી મંદતા છે એમ હું ખાતરીથી માનું છું.

આપણે એ કક્ષાએ આવી પહોંચ્યા છે કે જ્યારે આપણી ગંભીર વિચારણા ને જાહેરમાં મુકવાથી કદાચ દુઃખી થવાય અગર ત્રાસ પણ વેઠવો પડે તેથી તેને છુપાવવું એજ શ્રેયષ્કર લાગે છે. આપણે બુદ્ધિવાદની કળામા ઘણાં નિપૂણ બન્યા છીએ.

જ્યાં સુધી ગોરો સાઉથ આફ્રિકા દરેક રીતે તેનાં રોજીંદા જીવનમાં અને માનવી સંબંધમાં પોતાના હેતુમાં સચ્ચાઇથી ન વર્તે ત્યાં સુધી આજના મંદ પ્રકાશમાંથી માર્ગ મેળવી શકાશે નહિ.

સત્યના પ્રખર પ્રકાશમાં પોતાના વિચાર અને વર્તનને તપાસ્યા વિના ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું વ્યાજબીપણાનું સમર્થન તમારાથી નહિ જ થઇ શકે.

સમુહનું પરિવર્તન હું કદાચ એકલો ન કરી શકું પણ મને એવો હક નથી કે હું સમુહમાં રહું અને તેની ખરાબી તથા સડા માટે ન્યાય આપી શકું સિવાય કે હું પોતે ઇશ્વરની કૃપા અને સત્તાથી મારા કર્તવ્યમાં બીજાની નહિ પણ મારી જ જવાબદારી સમજી તેમાં રહેલાં વિષમતાનાં પરિણામને સ્વીકારી લઉં.

બુદ્ધિવાદના દાખલા આપતાં ફાધર હડલસ્ટને કહ્યું કે વેસ્ટર્ન એરીયાઝનાં સ્થળાંતરને ગંદકીનો નિકાલ કર્યાનું કહેવું તથા હજારો માણસને તેના પરિશ્રમના હકને ડુબાવી સારા બજાર માં વેચતા અટકાવવા એને આંતરિક નિયમન કહેવું એ ન્યાયની તરફ આંખ મીંચામણા કરવા જેવું છે.

જ્યારે કોઇ નવી સોસાયટી અગર એશોશીએશન કે રાજકીય પક્ષનો ઉદ્ભવ થાય છે ત્યારે તેની શી જરૂર હોય છે અને તેનો સાચો ઉદ્દેશ શું હોય છે એ પુછવું યોગ્ય થઇ પડે છે.

એમ માનય છે કે એવી સંસ્થાનું ધ્યેય ગમે તે હોય છતાં એક સારી સંસ્થા માટે સમાગમ, વિચાર અને વાણી એ ત્રણ વસ્તુની સ્વતંત્રતા અતિ આવશ્યક હોય છે.

શક્તિ, શ્રમ અને અશ્રુ વિના આ ત્રણ પૈકી કોઇની પણ પ્રાપ્તિ નથી થતી. આંતરિક જાગ્રતિ એજ મુક્તિનું મુલ્યાંકન છે એ ભૂલી જનારાઓ કોઇ પણ સંસ્થામાંથી અદ્રશ્ય થઇ જાય છે.

—(સાપા.)

પાકીસ્તાન રીપબ્લિક

'સાપા યુનાઇટેડ પ્રેસ'નો ૨ જીનો સંદેશો જણાવે છે કે ધી ઇસ્લામીક રીપબ્લિક ઓફ પાકીસ્તાનની પ્રસિદ્ધિ ૨૩મી માર્ચે થશે એમ કરાંચી થી સત્તાવાર જણાવાયું છે. ૧૬ વર્ષ પર મુસ્લીમ લીગે એશીયાના ઉપખંડ માંથી હીંદ અને પાકીસ્તાન એવા બે ભાગલા પાડવાની કરેલી માગણી સાથે આ તારીખનો સુમેળ થાય છે. નવા બંધારણ મુજબ પાકીસ્તાન રીપબ્લીક થશે તો પણ તે બ્રીટીશ કોમનવેલ્થના સભ્યપદે રહેશે. એમ મનાય છે કે મેજર જનરલ ઇસકંદર મીરઝાં જેઓ અત્યારે ગવર્નર જનરલ છે તે ઘણું કરીને એના પહેલા પ્રમુખ તરીકે આવશે ધારા સભાએ ૪૨, વિરૂદ્ધ ૨. મતે કોમનવેલ્થના સભ્યપદે ચાલુ રહેવાના વડા પ્રધાનના ઠરાવને મંજુર કર્યો છે એ ઠરાવને વિરોધ પક્ષના નેતા મી. એચ. એસ. સુહરાવર્દીએ પણ ટેકો આપ્યો હતો.

સાભાર સ્વીકાર

કીંગ વીલ્યમ્સટાઉનની જાણીતી પેઢી મેસર્સ રધા એન્ડ કંપનીના શ્રી કાનજી ભાઇ મોરારજી પટેલ (સરેઇવાળા) તા. ૬ ઠીએ સ્ટીમર કરંજામાં સહ-કુટુંબ સ્વદેશ યાત્રાર્થે પ્રયાણ કર્યું તે પુર્વે તા. ૪–૩–૫૬ના રોજે ફીનીક્સ સંસ્થાની મુલાકાતે આવ્યા હતા. જેમ ની સાથે સ્વદેશ જતા ઇસ્ટ લંડનના સર્જન શ્રી ગોવનભાઇ ગોકળ સીસોદ્રા વાળા પણ આવ્યા હતા તેઓએ પૂ. બાપુજીની તપોભુમિના દર્શનથી કૃતાર્થતા અનુભવી સ્વ. કસ્તુરબા સ્મારક શાળા અને ઇ. ઓ. નાં પ્રેસનું નિરિક્ષણ કર્યું હતું. એની સ્મૃતિમાં શ્રી કાનજી ભાઇએ ઇ. ઓ.ને તથા શાળાને બબે ગીની તથા શ્રી ગોવનભાઇએ પ્રત્યેકને એકેક ગીની ભેટ આપી હતી જેનો સાભાર સ્વીકાર કરી શુભ સફર ઇચ્છીએ છીએ.

સોક્રેટીસની સફર

હીંદના ગ્રામ્ય જીવન વિશે લેખકે સવાલ જવાબ રૂપે આ પુસ્તકમાં સોક્રેટીસના વીચારો દર્શાવ્યા છે.

કીમત શી. ૩–૬.

'Indian Opinion'
P. Bag, Durban, Natal.

નવલ કથાઓ

ઝેર તો પીધા છે જાણી જાણી	૩	૩
સાગર કથા	૮	૧
ઋણ મુક્તિ	૭	૬
આવતી કાલ	૭	૦
નીલ પંખી (નાટક)	૫	૦
ગોદાન બંગાલીનો અનુવાદ ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩	૦
ચોરાની વાતો	૩	૦
બહીષ્કાર	૬	૦
વિવાહ મંદિર	૩	૯
પ્રદીપ	૭	૬
સાગર સામ્રાટ	૬	૦
હીરીફની વાતો	૩	૦
પૌરાણિક નાટકો	૫	૯
યૌવન ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૨	૦
આશાનું બીજ ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૪	૦
દરીયા વાટ	૧૦	૦
કાંતી	૭	૦
શંકિત હ્દય અને સંયુક્તા	૯	૦
વસુંધરા	૬	૬
છેલ્લો પ્રયોગ	૭	૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩	૬
દુર્ગા	૮	૦
જયસીંહ સિદ્ધરાજ	૧૦	૦
માનવતાનાં લીલાંમ	૧૫	૦
પ્રભાત કીરણો	૮	૦
માનવતાના મુલ	૭	૦
છેલ્લો અભિનય	૬	૯
કપાલ કુંડલા (બંકીમ ચંદ્ર)	૬	૬
અણખુટ ધારા	૭	૬

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

બીજાં કેટલાંક પુસ્તકો

ઈશ્કની ખુશ્બુ (નવલ કથા)		૬	૦
તેજચિત્રો (ટુંકા જીવન ચરીત્રો)		૭	૬
શહીદનો સંદેશ		૪	૦
મરૂ ભૂમિમાં ,,		૪	૦
મેઘધનુષ્ય ,,		૭	૬
રૂપનાથ ,,		૭	૦
કમાઇનો ભોગ ,,		૮	૦
ત્રિવિધ તાપ ,,		૫	૦
લુઇ પાશ્ચર (જીવન ચરીત્ર)		૫	૦
રાજા રાણી નાટીકા		૬	૦
નુતન રશિયામાં ડોકીયું		૩	૬
સોક્રેટીસની સફર		૨	૬
જીવતા તહેવારો (કા. કાલેલકર)		૫	૦
જીવન યાત્રા ,,		૪	૦
ઇશાવાસ્ય (વિનોબા)		૧	૬
સ્થિતપ્રજ્ઞ દર્શન ,,		૪	૦
ગીતા પ્રવચનો ,,		૩	૦
મધુકર ,,		૪	૯
જીવન દ્રષ્ટિ ,,		૩	૯
શ્રાદ્ધના તેર દિવસ ,,		૧	૦
શ્રેયાર્થીની સાધના (નરહરિ પરિખ)		૭	૬
સત્યના પ્રયોગો–આત્મ કથા (ગાંધીજી)		૭	૬
દીલ્હી ડાયરી ,,		૭	૬
રામનામ ,,		૨	૦
બાપુ મારી મા (મનુબેન)		૧	૬
મહાદેવભાઇની ડાયરી (પાંચ ભાગ.)	૨	૧૮	૩
ગુજરાત વિદ્યાપીઠનો જોડણી કોશ	૧	૨	૬
મહાદેવભાઇનું પુર્વ ચરિત્ર		૨	૩
માનવી ખંડેરો (કાલેલકર)		૬	૦
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)		૬	૦

'INDIAN OPINION', P. Bag Durban.

K.M.Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

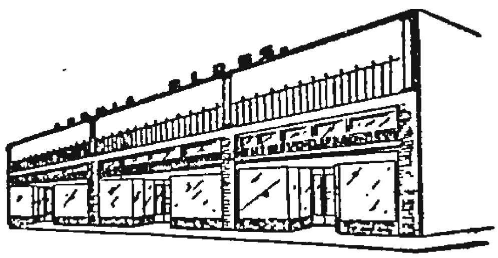

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલ કામ સંતોષ પામે એવા રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીંટી બકકલ એરીંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

ડરબનનું ટકાઉ આદુ ૮ પેની રતલ, મોટી કળીનું લસણ ૧૦ પેની રતલ, પાપડ નં.૧, શી. ૧૦–૦ ૧૦૦. નં. ૨, શી. ૮–૦ ૧૦૦. પોસ્ટેજ જુદુ.

કપુરી અને ચેવલી પાન બજાર ભાવ પોસ્ટેજ જુદું. બારકીટ શી. ૧૦–૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બારકીટ શી. ૧૬ ડઝન.

કાંદા, બટેટા (આલુ) હમેશાં અમારે ત્યાંથી મળશે.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેસ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાકટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિકટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

Phone 22905 **Tel. ADD.: "GANDABHAI"**

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઇની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રોડેશીયા શી. ૧–૦ રતલે. સધર્ન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET, DURBAN.

"તાપના દિવસોમાં વાંચવા લાયક મનરંજન પુસ્તકો"

ઘરની રાણી	૧	૧	૬
દુશ્મંગા		૮	૬
જમાનાની ઝલક		૭	૬
રોફાલા		૮	૬
આપણો ઘરસંસાર		૮	૬
પ્રેમનું પરિણામ		૮	૬
ખુશીનો ખજાનો		૯૮	૬
બીજનેસ ગાઈડ અને વેપારી સોબતી		૧૫	૬
પહેલું પારણું	૧	૦	૦
ગૃહીણી મિત્ર		૧૭	૬
સંસ્કાર લક્ષ્મી	૧	૨	૬
પ્રેમ પરખ		૫	૬
સરળ સંતતિ નિયમન અને કુદરતી કુટુંબ નિયોજન		૪	૬
શાહજાદી કાશ્મીરા		૭	૬

ઉપલાં પુસ્તકો લગ્ન નિમિત્તો ભેટ આપવા લાયક હોય હમો ગ્રાહકોને ખાસ ભલામણ કરીએ છીએ.

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઇ

અમારી મીઠાઇ ભેળસેળ વગરના ચોખ્ખા માલમાંથી બનાવવામાં આવે છે. દરેક મીઠાઈ જાતી દેખરેખ નીચે બનાવી કાળજીથી પેક કરી રવાના કરવામાં આવશે. આપનો ઓર્ડર વેળાસર મોકલવા વિનંતી છે.

સુતરફેણી સફેદ, લીલી, ગુલાબી શી. ૬-૦ રતલ	પીસ્તા માવા બરફી શી. ૬-૦ રતલ	પોરબંદરની ખાજલી મોળી શી. ૬-૦ રતલ
માવા બરફી શી. ૫-૦ રતલ	કેસરી માવા બરફી પીસ્તા શી. ૬-૦ રતલ	ચણાનો મગજ શી. ૪-૦ રતલ
બદામ માવા બરફી શી. ૬-૦ રતલ	બાણુવડીયા માવા પેંડા શી. ૫-૦ રતલ	સ્ટાર બ્રેન્ડના ગાંઠીયા શી. ૩-૦ રતલ
કેસરી માવા પેંડા શી. ૬-૦ રતલ	સુરતની માવા ધારી શી. ૫-૦ રતલ	રાજવંશી પૌવાનો ચેવડો શી. ૬-૦ રતલ
બાણુવડીયા બદામી પેંડા શી ૬-૦ રતલ	બદામી માવા ધારી શી. ૬-૦ રતલ	પાપડ અડદના નાના ૧૦૦ નંગના શી. ૧૦-૦ મસાલા વાળા
સુરતી પીસ્તા માવા ધારી શી. ૬-૦ રતલ	જામનગરી મેસુર શી. ૪-૦ રતલ	પાપડ અડદના મસાલા વાળા મોટા, ૧૦૦ નંગના શી. ૧૨-૦
મુંબઇ લીલો હલવો પીસ્તાનો શી. ૬-૦ રતલ	બુન્દીના લાડુ શી ૩-૦ રતલ	દાળ, ફુલવડી શી. ૨-૦ રતલ
મુંબઈ લીલો બદામી હલવો શી. ૬-૦ રતલ	ગુલાબ જાંબુ શી. ૨-૬ રતલ	મીક્સ ફરસાણુ શી. ૪-૦ રતલ
પોરબંદરી સાટા શી. ૫-૦ રતલ	**—ફરસાણ—**	મીઠાઇ દીવાળી મીક્સ ૫-૦ રતલ ,, ,, ,, ૪-૦ રતલ
ચુરમાં લાડુ શી. ૩-૦ રતલ	ભાવનગરના ગાંઠીયા ફાફડીયા શી. ૩-૦ રતલ	
કોપરાપાક શી. ૨-૬ રતલ	ઝીણી ચણાના લોટની સેવ શી. ૨-૬ રતલ	
માવા મોહનથાર શી. ૪-૦ રતલ		

પોસ્ટેજ : યુનીયનમાં ૩ પેની રતલ

સા. રોડેસીયા ૯ પેની રતલ

નોર્ધર્ન રોડેસીયા શી. ૧-૦ રતલ

ઓરડર સાથે પૈસા મોકલવા વિનંતી છે

Jethalal's Mithai House

71 Prince Edward Street, Durban.

Telephone: 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address: "SWEETMEATS"